

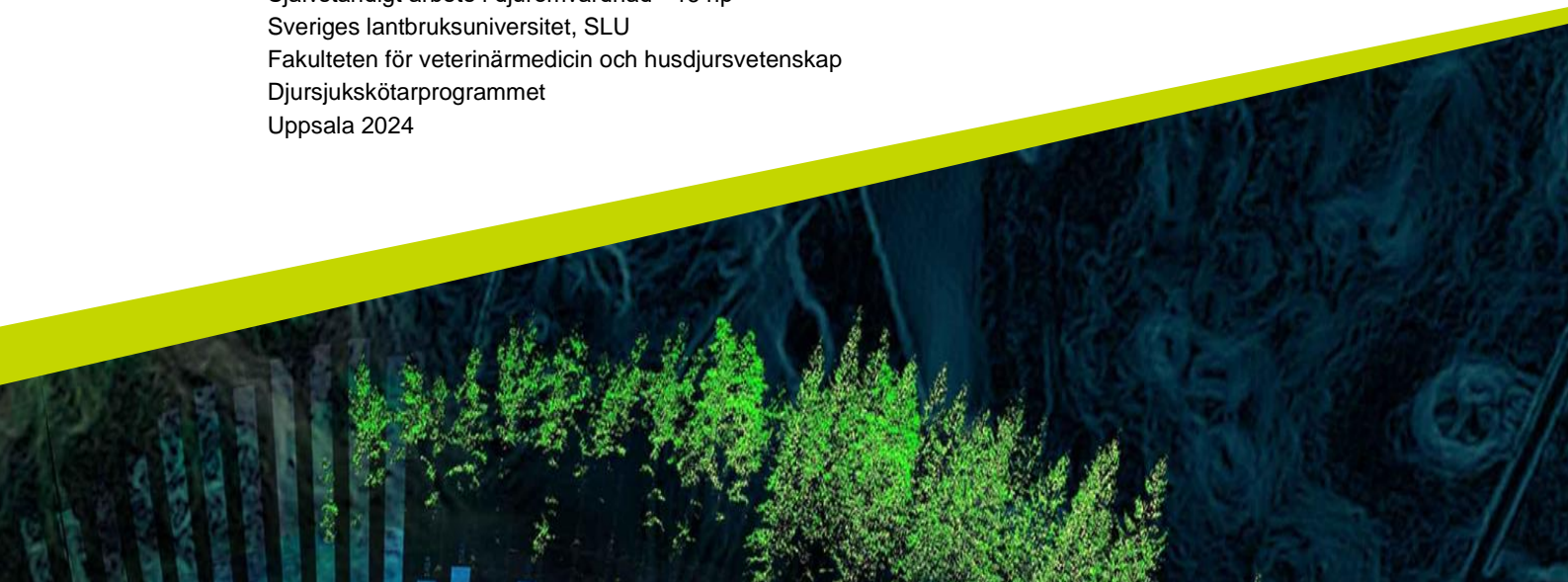

Aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök

En enkätstudie om klinikpersonal och djurägares
tolkning av motivationen bakom aggressivt
beteende

Astrid Häussermann och Emilia Svensson Linde

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Djursjukskötprogrammet
Uppsala 2024

Aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök. En enkätstudie om klinikpersonal och djurägares tolkning av motivationen bakom aggressivt beteende

Aggressive behavior in dogs during veterinary visits. A survey study investigating veterinary staff and owner assessment of the incentive behind aggressive behavior

Astrid Häussermann & Emilia Svensson Linde

Handledare: Therese Rehn, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Examinator: Lena Skånberg, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Omfattning: 15 hp
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i djuromvårdnad
Kurskod: EX0994
Program: Djursjukskötprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för kliniska vetenskaper
Utgivningsort: Uppsala
Utgivningsår: 2024
Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd

Nyckelord: aggression, beteendeproblem, beteende, djurhjälsopersonal, djurklinik, hund, hundägare, veterinärklinik

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Djuromvårdnad

Sammanfattning

Aggressivt beteende är ett vanligt förekommande beteendeproblem och en viktig välfärdsfråga för hunden, dess ägare samt klinikpersonal. Hundens uttryck av aggression är i grund och botten ett naturligt beteende samt kan ha en instinktiv funktion. Men i vissa situationer kan aggressivt beteende upplevas som hotfullt för omgivningen, till exempel vid klinikbesök. Genom att förstå bakomliggande motivation till det aggressiva beteendet kan man både som djurägare och personal inom djurens hälso- och sjukvård erhålla en djupare förståelse för hundars beteende.

Syftet med detta kandidatarbete är att undersöka hur klinikpersonal och hundägare tolkar bakomliggande motivation till aggressivt beteende samt vad som anses vara de vanligaste motivationerna. Dessutom undersöktes kunskapskällor och utbildning med syfte att öka hundens välbefinnande under klinikbesök. Studien utgick från två enkäter som distribuerades till veterinärkliniker och studenter vid Sveriges lantbruksuniversitet genom sändlistor samt hundägare via inlägg i 22 Facebookgrupper.

Resultatet från klinikenkäten visade att djurhälsopersonal upplevde att de vanligaste bakomliggande orsakerna som motiverar till uttryck av aggressivt beteende inkluderade rädsla, smärta och försvar, där rädsla var den mest frekvent rapporterade motivationen. Hundägares respons var liknande där resultatet visade att de flesta upplevde att rädsla var orsaken till sin hunds beteende, därefter försvar respektive smärta. I båda enkäterna tillfrågades respondenterna att lista en till tre indikationer eller beteenden som de ansåg påvisade olika typer av aggressivt beteende, där fem motivationer presenterades: rädsla, frustration, dominans, smärta och resursförsvar.

Denna studie visar att klinikpersonal och djurägare har liknande uppfattning kring vad som anses vara de huvudsakliga motivationerna bakom aggressivt beteende. Indikationer till fem olika motivationer kunde sammanställas för att få en översikt av hur klinikpersonal respektive djurägare identifierar och kännetecknar olika typer av aggressivt beteende.

Nyckelord: aggression, beteendeproblem, beteende, djurhälsopersonal, djurklinik, hund, hundägare, veterinärklinik

Abstract

Aggressive behavior is a common behavior problem and an important welfare concern for the dog, their owners and veterinary staff. The dog's expression of aggression is in essence a natural behavior and can also have an instinctive function. But in certain situations, this behavior can be perceived as threatening, for example during visits to the veterinary clinic. By understanding the underlying motivation for aggressive behavior, both pet owners and personnel in animal health care can gain a deeper understanding of dogs' behavior.

The purpose of this study is to investigate how veterinary staff and dog owners interpret the motivation behind aggressive behavior and what the most frequently distinguished motivations are. Furthermore, sources of knowledge and education were studied with the aim of increasing dogs' well-being during veterinary visits. The study was based on two questionnaires that were sent to veterinary clinics in Sweden and students at the Swedish University of Agricultural Sciences through mailing lists as well as to dog owners through the distribution throughout 22 Facebook groups.

The results from the questionnaire sent to veterinary clinics showed that the most common underlying causes that motivate aggressive behavior included fear, pain and defense, with fear being the most frequent motivation. Results shown from the dog owners' questionnaire indicate a similar response where fear was the most commonly reported cause of their dog's behavior, followed by defense and pain. In both questionnaires, respondents were asked to list one to three indications or behaviors that they believed demonstrated different types of aggressive behavior, where five motivations were presented: fear, frustration, dominance, pain and resource guarding.

This study revealed that veterinary staff and dog owners shared similar opinions on what is considered to be the primary motivations behind the expression of aggressive behavior. Indications for five different motivations were compiled to acquire an overview of how veterinary staff and dog owners identify and recognize different types of aggressive behavior.

Keywords: aggression, animal clinic, behavioral problems, behavior, dog, dog owner, veterinary staff, veterinary clinic

Innehållsförteckning

Tabell- och Figurförteckning	7
1. Inledning	8
2. Syfte och frågeställningar	9
3. Bakgrund	10
3.1 Aggressivt beteende	10
3.1.1 Klassifikation	11
3.1.2 Rädsla	11
3.1.3 Frustration/Irritation	12
3.1.4 Dominans/Hierarki	13
3.1.5 Smärta	14
3.1.6 Resursförsvaret	15
3.2 Kunskap om beteende: ägare	15
3.3 Kunskap om beteende: klinikpersonal	16
3.4 Förekomst av aggressivt beteende på veterinärklinik	17
4. Material och metod	18
4.1 Litteraturstudie	18
4.2 Enkätstudie	18
4.2.1 Klinikpersonal	19
4.2.2 Hundägare	19
4.2.3 Databearbetning	20
5. Resultat	21
5.1 Enkätresultat klinikpersonal	21
5.1.1 Bakgrundsinformation	21
5.1.2 Vidareutbildning	21
5.1.3 Vanligaste motivationerna bakom aggressivt beteende hos hund	22
5.1.4 Indikationer som används vid bedömningen	23
5.1.6 Djurägares påverkan	27
5.2 Enkätresultat djurägare	28
5.2.1 Bakgrundsinformation	28
5.2.2 Vanligaste motivationerna bakom aggressivt beteende hos hund	28
5.2.3 Djurägares källor	30
5.2.4 Indikationer som används vid bedömningen	30
6. Diskussion	35
6.1 Resultatdiskussion	35
6.2 Metoddiskussion	41
7. Konklusion	44
Referenser	45
Bilagor	51

Tabell- och Figurförteckning

Tabell 1. Klinikpersonalens svar på hur ofta respektive alternativ är orsaken till aggressivt beteende hos hundar vid poliklinikbesök.....	22
Tabell 2. Klinikpersonalens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av rädsla	23
Tabell 3. Klinikpersonalens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av frustration.....	24
Tabell 4. Klinikpersonalens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av dominans	24
Tabell 5. Klinikpersonalens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av smärta.....	25
Tabell 6. Klinikpersonalens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av resursförsvaret.....	26
Figur 1. Jämförelse av respondenternas svar på hur djurägare påverkar hundens sinnestillstånd.....	27
Figur 2. Hundägares bedömning av vad motivationen bakom sin hunds aggressiva beteende vid klinikbesök.....	29
Tabell 7. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av rädsla.....	30
Tabell 8. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av frustration	31
Tabell 9. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av dominans.....	32
Tabell 10. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av smärta	33
Tabell 11. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av resursförsvaret	33

1. Inledning

Som personal på veterinärklinik möter man regelbundet hundar med diverse beteendeproblem vilket kan orsaka stor stress för både hund, djurägare och personal (Herron & Shreyer 2014). Aggressivt beteende hos hund är en viktig välfärdsfråga och motivationen bakom beteendet kan ibland vara svårtolkat (Schöning 2020; Anderson et al. 2022). Som klinikpersonal har man möjlighet att hjälpa hundar och deras ägare genom att identifiera den bakomliggande orsaken till det aggressiva beteendet och därmed kunna ge råd och lägga upp en lämplig behandlingsplan (Crowell-Davis 2008; Patronek & Dodman 1999).

Motivation kan liknas med den känslomässiga drivkraften bakom en orsak som utlöser ett specifikt beteende (Oxford Reference 2024). I detta arbete klassificeras beteendeproblem som ett oönskat beteende som uppfattas negativt och aggressivt beteende som ett hotfullt eller framåtagerande beteende (Jacobs et al. 2003; Schöning 2020; Moffat 2008).

För veterinärer, djursjukskötare och annan klinikpersonal är förståelse för djurs beteende grundläggande för att utöver det fysiska även få en bild av djurets psykiska hälsa och därmed en helhetsbild av djurets mående (Moffat 2008; Herron & Shreyer 2014). Detta gör det i sin tur enklare att korrekt diagnostisera eventuella sjukdomar eller beteendeproblem (Seibert & Landsberg 2008).

I en enkätstudie utförd i Irland fann man att många veterinärer och djursjukskötare upplevde att de fått otillräcklig utbildning inom etologi för att ta sig an patienter med beteendeproblem (Golden & Hanlon 2018). Vid utbildning till veterinär i Sverige vid Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) så ingår 1,5hp etologi under utbildningen (SLU 2024b) och etologi ingår inte alls i SLU:s Djursjukskötarprogram (SLU 2024a). För att vidare undersöka hur personal inom djursjukvården i Sverige uppfattar deras kunskap samt kompetens för hantering av patienter med beteendeproblem behövs mer information om utbildningsnivå, erfarenhet och möjlighet för vidareutbildning kring hundars beteende. Enkätfrågorna i detta arbete utformades för att erhålla information om hur klinikpersonal respektive hundägare tolkar den bakomliggande motivationen som ligger till grund för aggressivt beteende hos hund under klinikbesök.

Utöver hantering under kliniska omständigheter är relationen till ägaren och förståelsen för sin hunds beteendeproblematik en viktig bidragande faktor till hundens välbefinnande (Tami & Gallagher 2009). Utvecklingen av beteendeproblem kan ha många bidragande faktorer som till exempel genetik, omgivning och uppväxt (Schöning 2020). Houpt et al. (1996) beskriver hur flertalet beteendeproblem i grund och botten är naturliga och uppstår som en adaptiv respons på olika situationer och i sin tur ses som problem i vårt moderna samhälle.

2. Syfte och frågeställningar

Detta kandidatarbete i djuromvårdnad syftar till att med hjälp av enkätundersökningar få insikt för hur klinikpersonal och djurägare tolkar aggressivt beteende. Genom att undersöka kunskapskällor och utbildning samt identifiera vad människor upplever är de vanligast förekommande motivationerna bakom aggressivt beteende kan vi således öka hundens välbefinnande under klinikbesök. Detta studeras genom tre frågeställningar:

- Hur bedömer personal på veterinärklinik respektive djurägare bakomliggande motivation till aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök?
- Vad anser personal på veterinärklinik är de vanligaste bakomliggande motivationerna till aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök?
- Vad anser djurägare är motivationen bakom uttryck av aggressivt beteende hos sin hund vid klinikbesök?

3. Bakgrund

3.1 Aggressivt beteende

Aggression är ett av de vanligaste uppvisade beteendeproblemen hos hundar (Stelow 2018). Enligt Schöning (2020) är uppkomst och hantering av aggressivt beteende hos hund är en viktig välfärdsfråga då det får negativa konsekvenser för hundens sinnestillstånd och påverkar relationen till ägare. Detta kan i sin tur leda till ogynnsam och bestraffande hantering, omplacering och avlivning (Schöning 2020). Aggressivt beteende är vanligtvis sedd riktad mot människa eller andra hundar och kan uttrycka sig som ett framåtagerande och hotfullt beteende (Jacobs et al. 2003; Schöning 2020). Enligt Bradshaw och Rooney (2016) uttrycker hunden aggression naturligt då det ingår i hundens sociala beteende. Det är när beteendet tolkas som hotfullt och när farliga situationer uppstår för ägare och omgivning som beteendet uppfattas som ett problem (Jacobs et al. 2003; Bradshaw & Rooney 2016).

Aggression är en del av hundens naturliga beteende som till exempel vid skydd mot hot eller skada och är ett normalt beteende då det har en instinktiv funktion som skyddar hunden och dess resurser (Bradshaw & Rooney 2016). Det är viktigt att ha kännedom om hundens naturliga beteende och skillnaden mellan vad som anses som normalt eller onormalt i förhållande till människan och samhället.

Om aggression utvecklats till ett beteendeproblem är första steget i hanteringen att undersöka bakomliggande motivation, det vill säga drivkraften som leder till det aggressiva beteendet (Crowell-Davis 2008). Faktorer som påverkar uppkomsten av aggression som ett beteendeproblem enligt Schöning (2020) är hundens hälsa, genetik, socialisering, trauma, inläring och hjärnans utveckling. Tillsammans med en anamnes och en tydlig bild av hundens naturligt förekommande beteenden kan man upprätta ett orsakssamband till den uppvisade aggressionen (Seibert & Landsberg 2008; Schöning 2020). Då motivationen till ett beteende kan vara komplext är det viktigt att skapa en helhetsbild av hunden på en individnivå (Crowell-Davis 2008; Schöning 2020). Användning av beskrivande klassifikationsmodeller är hjälpsamma om man också tar hänsyn till ras, kön och ovanstående faktorer förklarar av Schöning (2020).

Att klassificera beteende utifrån en modell eller ett system kan ge en objektiv bedömning med minsta möjliga bias (Schöning 2020). Bedömningen påverkas också av bakomliggande kunskaper inom hundars beteende vilket har undersökts i en studie av Tami och Gallagher (2009). Studien granskade hur hundtränare, veterinärer samt hundägare och personer utan erfarenhet av hund beskriver och tolkar beteende baserat på inspelade videor av hundinteraktioner. Resultaten visade en svårighet av beskrivning och tolkning av uppvisade beteenden och utav åtta undersökta beteenden (likgiltig, rädd, självsäker, vänlig, defensiv, lekfull, aggressiv) var aggression och lekfullhet de mest svårtolkade. Erfarenhet var inte en betydande faktor i hur olika beteenden tolkades, dock behövs mer data för att stärka evidensgraden av resultatet eftersom studien ej kunde tyda om det hade skett en

feltolkning av definitionen av beteendet eller uppvisandet av beteendet (Tami & Gallagher 2009).

Relationen mellan människa och hund kan stärkas med ökad kunskap om hundens naturliga beteende och behov (Jagoe & Serpell 1996). För att förstå motivationen bakom olika beteenden kan deskriptiva klassifikationssystem vara till hjälp (Borchelt & Voith 1982; Jacobs et al. 2003). Jacobs et al. (2003) föreslår sju olika system för klassificering av olika typer av aggression, vilka tillsammans identifierar ca 20 olika typer av aggressivt beteende.

3.1.1 Klassifikation

Jacobs et al. (2003) nämner hur ett deskriptivt klassifikationssystem är användbart för att beskriva hur ett beteende uttrycker sig för att få en objektiv uppfattning. Då identiska uttryck kan förekomma under uppvisandet av olika beteenden kan ett funktionellt klassifikationssystem tillämpas (Jacobs et al. 2003; Schöning 2020). Detta system är baserat på känslotillstånd och motivation som incitament bakom det aggressiva beteendet (Jacobs et al. 2003). Enligt Borchelt och Voith (1982) kännetecknas respektive form av aggression i klassifikationssystemet av olika beteenden, uttryck och situationer. För att förstå bakomliggande motivation behövs en anamnes av hunden, situationsbeskrivning samt klassifikation av uttryck och bedömning av funktionen som det aggressiva beteendet har (Jacobs et al. 2003).

Användningen av ett funktionellt klassifikationssystem baseras på vad funktionen av det aggressiva beteendet har, utifrån situationen hunden befinner sig i och dess respons på sin omgivning eller ett särskilt stimuli (Borchelt & Voith 1982). Att kategorisera olika motivationer bakom aggressivt beteende är komplext och nämnda studier (Borchelt & Voith 1982; Jacobs et al. 2003) utgår från människans tolkningar av hundens beteende.

3.1.2 Rädsla

Rädsla hos hundar kan kategoriseras som social eller icke-social, där social rädsla innefattar rädsla riktad mot främlingar eller andra hundar (Hsu & Sun 2010). Rädsla beskrivs vara den främsta motivationen till uttryck av aggressivt beteende mot främlingar och andra hundar (Flint et al. 2017; Salonen et al. 2020) och är den vanligaste diagnosen för hundar som uttrycker aggression mot okänt stimuli (Haug 2008). Rädsla verkar även vara en bidragande faktor vid uppvisad aggression riktad mot ägaren (Tiira et al. 2016).

Rädslerelaterad aggression kan definieras som aggression uttryckt jäms med beteenden och fysiologiska tecken på rädsla såsom tillbakadragande och undvikande beteenden och aktivering av det sympatiska nervsystemet (Overall 2013 se Rigterink et al. 2018). Rigterink et al. (2018) menar att hundar som upprepat utsätts för ett rädsloinducerande stimulus kan utveckla en ökad känslighet för stimulus vilket kan resultera i ett eskalerat aggressivt beteende som försvarsmekanism.

Flint et al. (2018) undersökte hur väl hundägare kunde identifiera beteenden vid rädsla hos hund där låg kroppshållning, bakåtdragna öron, låg svans, viftande svans,

hässjande, gäspande, slicka sig om munnen, tungan hängande ur munnen, undvikande beteende och försök att fly, gömma sig eller backa undan var de beteenden som deltagarna främst kunde identifiera. Hundägare var däremot mindre benägna att identifiera beteenden såsom låg huvudhållning, frysrespons, "tap out" (lägger sig på rygg och/eller lyfter benet för att visa magen), lyft av tass, skakningar, stel kroppshållning, "spatulate tongue" (tungan är bred och styv), rynkad panna, "whale eye" (visar ögonvitan), kisande, tillbakadragen mungipa och stel svans vilka även är indikationer för rädsla.

Klinikrelaterade situationer där social rädsla kan förekomma är då någon närmar sig eller försöker röra hunden och exempel på situationer där icke-social rädsla kan förekomma är vid höga ljud, vid främmande objekt eller främmande situationer (Hsu & Sun 2010).

3.1.3 Frustration/Irritation

Frustration beskrivs som ett negativt men viktigt känslotillstånd hos hund som har utvecklats för att öka dess drivkraft i olika situationer, ofta relaterade till innehav eller erhållande av resurser (Jakovcevic et al. 2013). Frustration har även kopplats till diverse beteendeproblem hos hund, inklusive aggression (McPeake et al. 2019). Institutionen för djurs beteende och välfärd vid Lincolns Universitet definierar frustration som:

Frustration is an emotional state which can arise when an organism is thwarted from obtaining something it is motivated to gain or retaining something under its control. Frustration can occur where previously learned expectations are not met (absent, reduced or delayed reward) as well as in situations where there are actual or potential barriers to autonomous control (e.g. restraint, intrusion into personal space including territory).

[Frustration är ett känslotillstånd som kan uppstå när en organism hindras från att erhålla något den är motiverad att få tillgång till, eller behålla något under sin kontroll. Frustration kan uppstå där tidigare inlärda förväntningar inte uppfylls (frånvarande, minskad eller fördröjd belöning) samt i situationer där det finns faktiska eller potentiella barriärer för autonom kontroll (till exempel fasthållning, intrång i personligt utrymme inklusive territorium).]

(McPeake et al. 2016 se Hgrave 2017:510)

Hgrave (2017) beskriver frustration som orsaken till många av de skador på personal och ägare som sker i kliniksammanhang. Detta på grund av misslyckade försök för hunden att återfå autonom kontroll eller undvika smärta eller rädsla vid till exempel en klinisk undersökning vilket resulterar i ett frustrationsmotiverat aggressivt beteende (Hgrave 2017). Frustration kan uppkomma jäms med känslan av rädsla i situationer där hunden upplever sin säkerhet som hotad (Mills & Zulch 2010 se McPeake et al. 2019).

Då frustration kan uppkomma i ett flertal olika situationer kan även de uttryckta beteendena variera beroende på syftet av känslotillståndet i den unika situationen

(McPeake et al. 2019). Till exempel så kan beteenden uttryckta där syftet är att undvika ett obehag se annorlunda ut än de uttryckta med syfte att erhålla en resurs, trots att det underliggande känslotillståndet är detsamma. Olika situationer där frustration kan uppstå kan dock alla kopplas till en minskad autonom kontroll, som är kännetecknande för känslotillståndet frustration (Panksepp 2004).

Generella aggressiva beteenden såsom morrande, huggande och bitande kan uttryckas med syftet att hunden försöker kommunicera sin vilja att få mer autonom kontroll (McPeake et al. 2019). Andra beteenden som kan associeras med frustration är hoppande, dra i kopplet, grävande mot barriär, vokalisering, omriktat beteende såsom att bita i kopplet och lugnande beteenden såsom sniffande, rivande eller att jaga svans (McPeake et al. 2019).

En enkätstudie över hundar som tidigare har bitit sin ägare fann att dermatologiska besvär var en ökad riskfaktor och menar att det aggressiva beteendet motiverades av frustration orsakad av kronisk smärta eller obehag (Guy et al. 2001).

3.1.4 Dominans/Hierarki

Inom beteendevetenskapen så definieras dominans som en form av social relation i en grupp (Drews 1993) där mer dominant individer, genom goda prestationer vid agonistiska interaktioner, har förtur till resurser (som till exempel mat, skydd, parningspartner) medan andra individer viker undan för denne (Smith & Price 1973 se Kubinyi & Wallis 2019). Inom psykologin så definieras däremot dominans som en personlig egenskap och beskriver en individs tendenser att vilja etablera kontroll över en annan (Gosling & John 1999). Dominansbaserade hierarkier har identifierats då grupper av hundar har studerats (Bonanni et al. 2010; Bonanni & Cafazzo 2014; Range et al. 2015; Trisko & Smuts 2015; Van Der Borg et al. 2015; Dale et al. 2017) men dessa observationers validitet har även ifrågasatts då individens personlighet (McGreevy et al. 2012) och motivation att erhålla en viss resurs varierar (Bradshaw et al. 2016) samt då hundar sällan tilltar agonistiska beteenden (Schilder et al. 2014). Att studera hundar i grupp där resurser är begränsade kan även vara problematiskt då det inte representerar förutsättningarna hos våra sällskapshundar idag (Bradshaw et al. 2016).

Dominansmodellen är därmed inte tillräckligt nyanserad för att ge förståelse för hundens sociala interaktioner (Overall 2016).

Dominans är ett mycket omdiskuterat begrepp (Bradshaw et al. 2009; Schilder et al. 2014; Bradshaw et al. 2016; Westgarth 2016). Bradshaw et al. (2009) presenterar dominans som ett bra begrepp för att beskriva förhållandet mellan två individer, men menar att dominans ej kan beskrivas som drivkraften bakom interaktionen mellan dessa eller som motivationen till uttryck av beteende (inklusive aggression). Bradshaw et al. (2016) menar att det inte finns belägg för att beskriva dominans som en personlig egenskap hos en individ utan endast som en aspekt av relationen mellan individer.

Schilder et al. (2014) beskriver termen dominans som ett hjälpsamt begrepp för att beskriva vissa problem vid relationen mellan hund och människa. Schilder et al. (2014) menar att dominans är en viktig aspekt vid bedömningen av relationen mellan hundar. Deras signaler liknar de uttryckt av människor och kan därmed ha en viktig roll vid relationen mellan hund och människa (Schilder et al. 2014).

I media så har hundar som uppvisat problembeteenden ofta beskrivits som dominanta och att de genom aggressiva beteenden vill försöka kontrollera ägaren (Kubinyi & Wallis 2019). Borchelt och Voith beskriver i sin studie från 1982 dominansaggression som en form av aggression riktad mot hundens ägare och att dessa individer är vänliga mot främlingar, vilket kan göra det svårt att identifiera och diagnostisera i klinikmiljö. De beskriver även beteenden som kännetecknar dominans såsom morrande, skällande, hugg mot familjemedlemmar, hög kroppshållning, stirrig blick, undvikande av undergivna positioner (såsom att bli klappad, rulla runt), vaktande av objekt eller områden, samt att aggressionen förvärras vid bestraffning (Borchelt & Voith 1982). Studien av Borchelt och Voith (1982) är dock endast baserad på författarnas egna tolkningar av hundars beteende och motstrider nyare forskning (Bradshaw et al. 2009) som påstår att dominans ej är en motivation till beteende. Crowell-Davis (2008) beskriver dominansmotiverad aggression riktad mot människor som ytterst ovanligt, och att dominans ofta felaktigt diagnostiseras som motivationen bakom ett aggressivt beteende.

3.1.5 Smärta

Det främsta symptomet för smärta hos hund är förändringar i beteendet, där både frekvensskillnader hos tidigare etablerade samt uppkomst av nya beteenden förekommer (Amat et al. 2024). Vid introduktion av smärta kan därför redan etablerade aggressiva beteenden förvärras, men även leda till att beteenden som inte tidigare visats framkommer (Amat et al. 2024).

Smärta är en vanlig orsak till uttryck av aggressivitet och fungerar som en försvarsmekanism för att undvika fysisk kontakt och ytterligare skada (Rutherford 2002). Smärtorsakad aggression kan uttryckas genom gnällande, morrande eller huggande då någon rör vid eller försöker vidröra hunden eller genom att hunden vaktar en smärtande kroppsdel (Holton et al. 2001). Hunden kan även fysiskt försöka flytta eller rycka tillbaka den smärtande kroppsdelens då någon rör vid hunden eller inför förväntad vidröring (Holton et al. 2001). Hunden kan även uppvisa beteendet helt oprovocerat (Rutherford 2002). Smärta kan även kännetecknas av att hunden vänder sig mot och kliar eller slickar det smärtande området (Rutherford 2002).

Enligt Barcelos et al. (2015) uppvisar hundar med smärta i rörelseapparaten ofta aggression i form av hugg mot människans ben när någon går fram till dem när de ligger ner. Det aggressiva beteendet uttryckt av hundar med smärta kan upplevas som oförutsägbart och betten riktar sig främst mot extremiteterna men är ofta inte av svår grad (Barcelos et al. 2015). Dessa uttryck av aggressivt beteende kan beskrivas som ett försvarsbeteende då någon försöker röra vid hunden (Barcelos et al. 2015).

Hundar som upplever smärta kan ha höga stressnivåer och en starkare känsla av utsatthet och därför välja att inte ta för sig av vissa resurser (såsom mat, godis, skydd m.m) då det skulle innebära en ökad mängd smärta att erhålla resursen (Mills et al. 2020). Detta kan i sin tur leda till en känsla av frustration och frustrationsmotiverat aggressivt beteende (Mills et al. 2020).

3.1.6 Resursförsvaret

Jacobs et al. (2018) beskriver att en hund uppvisar resursförsvaret när den besitter en resurs (till exempel mat, godis, familjemedlem, leksak) som den inte vill gå miste om. Tre olika beteendemönster kan identifieras vid resursförsvaret; hunden försöker blockera resursen med sin kropp eller bär bort den till annan plats, hunden förtär resursen hastigt (om resursen är ätbar), eller så uppvisar hunden aggressiva beteenden för att försvara resursen (Jacobs et al. 2018).

Resursförsvaret kan tillbringa beteenden såsom dilaterade pupiller och stel kroppshållning (Landsberg et al. 2013 se Jacobs et al. 2017). Uppvisandet av aggressivitet vid resursförsvaret kan förklaras genom att hunden vid upprepade situationer har lärt sig att undvikande beteenden och undergiven kroppshållning ej visar sig skydda resursen den inte vill förlora (Landsberg et al. 2013 se Jacobs et al. 2017). Landsberg et al. (2013 se Jacobs et al. 2017) menar att aggressiva beteenden kan därav utvecklas då hunden på så sätt kan skydda sin resurs. Om hunden uppvisar resursförsvaret i form av aggressivitet kan man se beteenden som skällande, morrande och huggande när ägare/främling/djur närmar sig hunden och resursen (Landsberg et al. 2013 se Jacobs et al. 2017).

Enligt Landsberg et al. (2013 se Jacobs et al. 2017) visar sig beskyddande aggression vid hundar som har blivit bestraffade för tidigare beteenden där resursförsvaret legat till grund. Hunden kan vid beskyddande aggression skälla, morra, bita, göra utfall, höjda öron och svans samt uppvisa ett ökat fokus (Landsberg et al. 2013 se Jacobs et al. 2017).

3.2 Kunskap om beteende: ägare

Enligt Duffy et al (2008) är hundägare en värdefull tillgång då de har möjlighet att observera sin hunds beteende i förhållande till olika situationer och för längre tidsperioder än under till exempel ett klinikbesök. Detta kan underlätta besöket då ägare kan bidra med information som kan ge klinikpersonal stöd med att hantera en hund med ett beteende som upplevs negativt eller ofördelaktigt i situationen (Duffy et al. 2008). Dock får man ta hänsyn till att subjektiv bias kan förekomma hos ägare och att subtila signaler inte tas i beaktande (Mariti et al. 2017).

Kerswell et al. (2009) visade i en enkätstudie att hundägare uppfattade deras förståelse för hundens känslotillstånd som god samtidigt som studien visade att förståelse för beteende, uttryck och kroppssignaler inte var lika god. Resultatet är svårtolkat då ägare kan ha olika kunskap och uppfattningar kring hundens naturliga beteenden och en oförmåga att tolka dessa objektivt.

Vid kommunikation mellan hund och människa kan beteenden som används artspecifikt (hund-hund) tolkas annorlunda av en artfrände (Kujala 2017). Hundar kan använda flera subtila kroppssignaler och beteendetryck som ibland inte uppmärksammas av ägare (Tami & Gallagher 2009). Dessa subtila signaler kan missas att tas upp av hundägare medan vokalisering och större kroppsrörelser såsom vid aggressiva beteenden kan vara enklare att tyda (Beaver 1981 se Tami & Gallagher 2009; Kerswell 2009). Visuellt kommunikation anses vara den mest framträdande metoden av kommunikation för hundar (Beaver 1999 se Jacobs et al.

2017). Studier som undersöker människans förmåga att tolka hundens beteenden och ger mer konkreta resultat kunde inte hittas i denna litteraturgenomgång.

Resultatet av studien av Tami och Gallagher (2009) visar att människor har det lättare att känna igen beteenden som upplevs vänliga samt att aggression och rädsla var beteende som var svårare att tyda. Kujala et al. (2012) fann också att tidigare erfarenhet av hundars beteende och träning gav en förbättrad förståelse av beteende än bara hundägarskap om man studerade helkroppssignaler. Oberoende av tidigare erfarenhet använder människor hundens ansikte att tolka positiva och negativa känslor (Bloom & Friedman 2013). Enligt Kujala (2017) kan människan också påverkas av stereotypa beteenden och antropomorfism i deras uppfattning om hundens beteenden och känslotillstånd. Därav kan ett uppvisat beteende feltolkas av en hundägare om man omedvetet uppfattar hundens beteende efter den kunskap och egna åsikter man besitter (Kujala 2017).

Två bidragande faktorer som Jagoe och Serpell (1996) anser reducerar prevalensen av beteendeproblem innefattade ägarens tidigare vana av hundägarskap samt ägarens skäl bakom hundägarskap. Mer forskning inom ämnet kan hjälpa att fastställa starka samband i förhållande till relationen mellan hund och ägare samt hur denna relation har inflytande över uppkomsten av beteendeproblem. Relationen och samspelet mellan ägare och hund kan bidra med värdefull information vid förekomsten av aggressivt beteende och andra beteendeproblem under klinikbesök (Jagoe & Serpell 1996).

3.3 Kunskap om beteende: klinikpersonal

Hundens psykiska hälsa och välbefinnande har stor betydelse för hundens upplevelse vid ett klinikbesök (Schöning 2020). Schöning (2020) nämner också att aggressivt beteende är ett vanligt problem samt att motivationen kan vara svårtolkad och baserad på många olika faktorer. En enkätstudie utförd i USA undersökte veterinärutbildningars undervisningsplaner inom beteendevetenskap och kom fram till att etologi ingår som ämne i undervisningsplanen i 22 av de 30 ackrediterade veterinärmedicinska institutionerna i USA (Shivley et al. 2016).

Kogan et al. (2019) beskriver hur brist på utbildning inom etologi och beteende gör att veterinärer upplever att de inte känner sig säkra med att identifiera, hantera och behandla beteendeproblem. Shivley et al. (2016) menar att vidareutbildning inom ämnet kan vara gynnsamt inte bara för veterinärer utan för alla yrkesgrupper inom djursjukvården. Dessutom visade enkätstudien utförd av Patronek och Dodman (1999) på en hög överenskommelse bland de veterinärerna om vikten av obligatorisk utbildning inom etologi.

Veterinärer, djursjukskötare och annan klinikpersonal kan använda kunskapen om hundars beteende till att mer effektivt hantera patienter som uppvisar aggressiva beteenden under klinikbesök (Sherman & Serpell 2008). Beteendeförändringar kan vara en anledning till klinikbesök vilket gör det viktigt för klinikpersonal, men särskilt veterinärer, för att kunna examinera om bakomliggande orsak kan ha en medicinsk förklaring (Shivley et al. 2016); Sherman & Serpell 2008). Kunskap om hundens beteende kan då ge stöd till en diagnos, förbättring eller försämring av kroniska sjukdomar och för att bedöma hundens välmående (Shivley et al. 2016).

Det är värdefullt för klinikpersonal att ha kunskapen att särskilja naturligt beteende från ett onormalt beteende i relation till situationen eller eventuell sjukdom hunden har (Sherman & Serpell 2008).

3.4 Förekomst av aggressivt beteende på veterinärklinik

Kunskap kring hundars beteende har stor betydelse för personal som arbetar inom djursjukvården då det inte bara påverkar hunden utan också klinikpersonal vid klinikbesök (Sherman & Serpell 2008). Välfärden hos våra sällskapshundar bör innefatta en god hälsa både fysiskt och psykiskt. Enligt Patronek och Dodman (1999) består en god psykisk hälsa av en stark relation till ägaren där hunden har utrymme att uttrycka sina naturliga beteenden utan att det upplevs som oönskat och destruktivt.

Hantering av djur på veterinärklinik kan handla mycket om att underlätta för personal och att öka effektiviteten inom verksamheten (Stelow 2018). Aggressivt beteende som framkommer under ett klinikbesök kan skapa farliga situationer för klinikpersonal då en grundläggande förståelse för beteende kan vara till stor hjälp att hantera situationen (Shivley et al. 2016). Personal bör vara medveten om hanteringstekniker och hjälpmedel. Enligt Moffat (2008) kan omgivning och främmande personer vara stimuli som verkar stressande för hunden. Från ankomst till klinik är det hjälpsamt att minimera stimuli som kan trigga hunden att agera med ett aggressivt beteende (Moffat 2008).

Flera strategier för hantering av aggressivt beteende har uppmärksammats, dock så kunde inte empiriska underlag och tillräcklig forskning kring dessa metoder hittas i denna litteraturgenomgång. Att erbjuda godis, låta hunden vänja sig i den nya miljön samt att ta hjälp av ägare kan vara strategier för att undvika aggressiva beteenden (Moffat 2008). Utöver nämnda metoder kan upprepad exponering för hunden träna upp en mer positiv association till besök på klinik (Moffat 2008; Herron & Shreyer 2014). Hundar med tidigare dåliga erfarenheter av veterinärbesök kan reagera på stimuli i miljön som till exempel vad hunden ser, luktar, hör och känner som bidrar till ett negativt sinnestillstånd (Herron & Shreyer 2014).

4. Material och metod

Frågeställningarna besvarades huvudsakligen genom två enkäter riktade till hundägare respektive klinikpersonal. Information sammanställdes och resultaten jämfördes med vad tidigare forskning påvisat.

4.1 Litteraturstudie

En litteraturstudie gjordes för att undersöka den nuvarande forskningen inom ämnet. Litteraturen bidrog även till enkäternas innehåll då listan på motivationer till aggressivt beteende hos hund baserades på denna. Litteratursökningen gjordes via söktjänsterna Primo och Pubmed, och sökord som användes var bland annat olika kombinationer av canine*, dog*, aggression*, fear*, behavioral problem*, veterinarian*, dominans*, frustration*, pain*, resource guarding*, veterinary clinic*, behavior medicine* och owner*.

4.2 Enkätstudie

Två enkäter skapades med hjälp av enkätverktyget Netigate med syfte att samla in data kring klinikpersonals respektive djurägares tolkning av motivationen bakom aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök. Vid inledningen av enkäterna fick respondenterna godkänna att SLU behandlar personuppgifter i enlighet med GDPR. Frågorna i enkäterna besvarades genom envalssvar, flervalssvar eller fritext och båda enkäter var utformade med liknande frågor så att resultaten från respektive enkät skulle kunna jämföras med varandra. Enkäterna innehöll varsin fråga där en lista på möjliga motivationer till aggressivt beteende presenterades och definitioner eller exempel gavs till tre av alternativen i syfte att minska utrymme för tolkning. Termer som framkom i enkäterna och som ansågs svårtolkade av författarna förtydligas där *Omriktad handling* beskrevs som ett beteende orsakat av stimuli utom räckhåll och hunden därmed vänder sitt aggressiva beteende mot någon/något inom räckhåll. *Idiopatiskt beteende* definierades som ett beteende utan uppenbar orsak/motivation. Vid *medicinskt relaterat* aggressivt beteende gavs biverkning av läkemedel som exempel. Resterande motivationer till aggressivt beteende ansågs ej erfordra vidare förtydligande. Enkäterna var aktiva under 2024-02-01 och 2024-03-04 och riktades till kliniker och hundägare i Sverige.

4.2.1 Klinikpersonal

Enkäten som riktade sig till personal vid veterinärkliniker (Bilaga 1) innehöll totalt 14 frågor om respondentens yrkeserfarenhet, vidareutbildning inom hundars beteende, tolkning av motivationen bakom aggressivt beteende samt erfarenhet av djurägarens medverkan vid klinikbesök.

Distribution skedde genom mejl via en mejllista med adresser till Evidensia kliniker och Anicura kliniker. E-postadresserna erhöles genom att hämta dem direkt från klinikernas hemsidor, samt genom användning av en kod som utförde "web-scraping" i programmet Python under våren 2023 (Bilaga 3.). Mejl skickades även till SLU-studenter via sändlistor tillgängliga på SLU:s hemsida. Alla studenter inkluderades oavsett studieort eller program och det noterades att enkäten riktades till de som arbetat på en veterinärklinik. Påminnelser mejlades ut efter två veckor med förbehållningen "Vänligen ignorera denna påminnelse om du redan har svarat på enkäten".

4.2.2 Hundägare

Enkäten som riktades till hundägare (Bilaga 2) innehöll totalt 11 frågor som handlade om respondentens erfarenhet av hund och hundägarskap, erfarenhet av aggressivt beteende vid klinikbesök samt hur hen bedömer motivationen bakom aggressivt beteende.

Distribution skedde genom mejl till SLU-studenter via sändlistor tillgängliga på SLU:s hemsida. Alla studenter inkluderades oavsett studieort eller program. Påminnelser mejlades ut efter två veckor med förbehållningen "Vänligen ignorera denna påminnelse om du redan har svarat på enkäten". Distribution skedde även genom delning i följande hundinriktade facebook-grupper: "Amstaff/Bully gruppen" (ca 4300 medlemmar), "Australian Shepherd Sverige" (ca 7900 medlemmar), "Bordercollie Sverige" (ca 7200 medlemmar), "Cane Corso Sweden" (ca 3900 medlemmar), "Chihuahua Sverige" (ca 7700 medlemmar), "Chihuahua, Pomeranian, Pomchi i Sverige" (ca 15 000 medlemmar), "Engelsk Springer Spaniel" (ca 4300 medlemmar), "Golden Retrievers Sweden" (ca 5200 medlemmar), "Gruppen för oss med HUH-hundar" (ca 3100 medlemmar), "Hundar" (ca 45 200 medlemmar), "Hundproblem" (ca 3700 medlemmar), "Malinois - Sverige" (ca 3300 medlemmar), "Pomeranian Sweden" (ca 5300 medlemmar), "Reaktiva hundar och beteendeproblem" (ca 17 900 medlemmar), "Rådgivning för problemhundar" (ca 590 medlemmar), "Schäfer" (ca 19 600 medlemmar), "Shetland Sheepdog Sverige" (ca 5800 medlemmar), "Siberian Husky Sverige" (ca 5800 medlemmar), "Staffordshire bullterrier" (ca 13 000 medlemmar), "SVENSKA BULLTERRIER" (ca 5500 medlemmar), "Tibetansk Spaniel Gruppen Sverige" (ca 4300 medlemmar) och "Vinthundar i Sverige" (ca 3700 medlemmar).

4.2.3 Databearbetning

Datan från enkäterna sammanställdes i ett kalkylprogram samt med hjälp av Netigates egna rapport av svarsresultaten. Envals- och flervalssvaren analyserades kvantitativt medan fritextsvaren analyserades kvalitativt och grupperades utifrån gemensamma ordval och tolkad betydelse. Svaren analyserades både inom enkäterna samt enkäterna gentemot varandra.

5. Resultat

5.1 Enkätresultat klinikpersonal

5.1.1 Bakgrundsinformation

Totalt fick enkätstudien som skickades till kliniker och besvarades av personal inom djursjukvården 287 svar, varav 130 enkäter var helt slutförda.

Angående yrkestitel och arbetslivserfarenhet (N=277) angav 64 (23,1%) respondenter att de arbetade som veterinär, 91 (32,8%) var djursjukskötare, 2 (0,7%) var djurvårdare nivå 1, 63 (22,7%) var djurvårdare nivå 2, 46 (16,6%) var djurvårdare nivå 3 och 11 (4,0%) specificerade deras yrkestitel i fritext. Av respondenterna hade de flesta arbetat inom djursjukvården under en längre tid, där 89 (32,2%) svarade över tio år. Därefter svarade 57 (20,6%) fem till 10 år, 64 (23,2%) tre till fem år och 41 (14,9%) ett till två år. Minst antal respondenter, 25 (9,0%), svarade att de hade jobbat inom djursjukvården mindre än ett års tid.

5.1.2 Vidareutbildning

Av respondenterna (N=273) hade 146 (48,7%) vidareutbildat sig inom hundars beteende (varav 101 (33,6%) på privat tid samt 45 (15,0%) på arbetstid) och 134 (44,7%) hade inte vidareutbildat sig. Av de som inte hade genomgått vidareutbildning så uttryckte 43 (14,3%) ett intresse att öka sin kunskap inom ämnet. Flertalet av de som angav *Annat* (20 (6,7%)) och lämnade fritextsvar angav att de hade läst kurser inom etologi samt tagit etologexamen innan påbörjad utbildning inom djurens hälso- och sjukvård.

Vid tillfrågan om vidareutbildning och om nuvarande arbetsplats erbjuder kurser och/eller föreläsningar inom hundars beteende (N=266) svarade 135 (50,8%) att deras arbetsplats ej erbjöd vidareutbildning och 85 (32,0%) angav att arbetsplatsen gav möjlighet till vidareutbildning. 11 (4,1%) av respondenterna rapporterade att tidigare arbetsplats hade erbjudit detta. Resterande 35 (13,1%) svar var fritextsvar och tydliggjorde att flertalet ej var medvetna om det erbjöds genom arbetsplatsen samt att det var en möjlighet om man sökte externt. Några angav att vidareutbildning var förekommande men ej regelbundet samt att vidareutbildning och kurser hade möjlighet att erbjudas vid personalens efterfrågan.

5.1.3 Vanligaste motivationerna bakom aggressivt beteende hos hund

Klinikpersonalen blev i enkäten presenterade med olika typer av motivationer till aggressivt beteende och fick, i en matrisfråga, bedöma hur ofta dessa motivationer var orsaken till det aggressiva beteendet de såg vid poliklinikbesök (Tabell 1). Resultaten visade att den motivation till aggressivt beteende som klinikpersonal såg mest frekvent var rädsla där 96,3% svarade att de upplevde att rädslomotiverad aggression sågs ofta eller väldigt ofta (26,5% ofta och 70,0% väldigt ofta). Efter rädsla så följde smärta (57,4% svarade ofta och 25,4% väldigt ofta) och försvar/skydda sig (50,8% svarade ofta och 29,5% väldigt ofta) som vanligt förekommande. Motivationerna till aggressivt beteende som klinikpersonal ansåg var minst förekommande vid poliklinikbesök var lekrelaterat, resursförsvar av mat/godis eller objekt, skydda revir/territorium och beskydda avkomma.

Tabell 1. Klinikpersonalens svar (n) på hur ofta respektive alternativ är orsaken till aggressivt beteende hos hundar vid poliklinikbesök (N=244 förutom för Dominans/Etablera hierarki där N=245)

	Väldigt ofta	Ofta	Sällan	Väldigt sällan	Aldrig	Vet ej/ Ingen åsikt
Dominans/Etablera hierarki	4	26	82	80	43	10
Frustration	17	101	95	19	4	8
Smärta	62	140	38	3	0	1
Rädsla	170	65	4	4	0	1
Försvar/Skydda sig	72	124	41	6	0	1
Beskydda ägaren	11	48	106	58	16	5
Beskydda avkomma	2	6	51	86	47	52
Resursförsvar av objekt	2	5	66	96	50	25
Resursförsvar av mat/godis	1	9	65	96	60	13
Resursförsvar av ägaren	4	41	86	70	25	18
Skydda revir/ territorium	2	21	74	83	51	13
Lekrelaterat	2	7	56	82	72	25
Inlärt beteende	12	85	64	41	16	26
Bestraffningsframkallat beteende	3	11	61	66	29	74
Omriktad handling	8	51	93	46	14	32
Idiopatiskt beteende	3	23	73	72	30	43
Medicinskt relaterat	3	18	83	84	25	31

5.1.4 Indikationer som används vid bedömningen

Respondenterna tillfrågades att lista 1–3 indikationer/beteenden som de ansåg påvisade olika typer av aggressivt beteende och en kvalitativ beskrivning av fritextsvaren presenteras nedan.

5.1.5 Rädsla

Den mest frekvent rapporterade indikationen för rädslemotiverad aggression av klinikpersonalen var att försöka fly, gömma sig eller backa undan (32,6%) (Tabell 2). Undvikande beteende (30,4%), morrande och att visa tänder (23,2%) förekom också som frekvent rapporterade indikationer på rädsla. Resultatet visade också att omständigheter, såsom när någon närmar sig hunden (7,2%), upplevdes kunde leda till uppvisat aggressivt beteende motiverat av rädsla.

Tabell 2. Klinikpersonalsens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av rädsla (N=138)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Försöker fly, gömma sig eller backa undan	45 (32,6)
Undvikande beteende	42 (30,4)
Morrar, visar tänderna eller “varnar”	32 (23,2)
Låg svanshållning eller svansen mellan benen	27 (19,6)
Skakar eller darrar	24 (17,4)
Låg kroppshållning	21 (15,2)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	16 (11,6)
Skäller	13 (9,4)
Biter eller hugger	11 (8,0)
Stirrig blick, visar ögonvitan eller “Whale eye”	10 (7,2)
Osäkert eller nervöst beteende	8 (5,8)
Slickar sig runt munnen	8 (5,8)
Spänd i kroppen	5 (3,6)
Hässjar	3 (2,2)
Söker sig till ägaren	3 (2,2)
<i>Omständigheter</i>	
Då någon närmar sig hunden	10 (7,2)
Vid beröring	7 (5,0)
Då hunden känner sig trängd eller inte har någon flyktväg	7 (5,0)
Då ägaren uppvisar oroligt beteende	4 (2,9)
Vid hantering som kan upplevas obehaglig	3 (2,2)

5.1.4.2 Frustration

Mest frekvent angivna beteenden som indikerade frustrationsmotiverad aggression var rastlöst beteende (15,8%), skall (22,0%) och gny (10,1%) (Tabell 3). Fasthållning (19,3%) och situationer där hunden känner sig trängd eller inte har någon flyktväg (19,3%) upplevde klinikpersonal var omständigheter som påvisade frustration som orsaken till aggressivt beteende.

Tabell 3. Klinikpersonalsens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av frustration (N=109)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Rastlöst beteende	30 (27,5)
Skäller	24 (22,0)
Gnyr	11 (10,1)
Biter	10 (9,2)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	9 (8,3)
Nafsar	8 (7,3)
Morrar eller visar tänderna	4 (3,7)
Biter i koppel, kläder eller annat objekt	4 (3,7)
Osäkert eller nervöst beteende	3 (2,8)
Hässjar	3 (2,8)
Drar i kopplet	3 (2,8)
<i>Omständigheter</i>	
Vid fasthållning	21 (19,3)
Då hunden känner sig trängd eller inte har någon flyktväg	21 (19,3)
Vid hantering som kan upplevas obehaglig	12 (11,0)
Vid beröring	7 (6,4)

5.1.4.3 Dominans

Stirrig blick eller att söka ögonkontakt (21,7%), hög kroppshållning (16,0%) samt morrande och att uppvisandet av tänder (14,2%) var de mest frekvent rapporterade beteendena som klinikpersonal ansåg var indikationer för dominansmotiverat aggressivt beteende (Tabell 4).

Tabell 4. Klinikpersonalsens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av dominans (N=106)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Stirrig blick eller söker ögonkontakt	23 (21,7)
Hög kroppshållning	17 (16,0)

Morrar eller visar tänderna	15 (14,2)
Hög svanshållning	14 (13,2)
Spänd i kroppen	12 (11,3)
Utåtagerande beteende, gör utfall eller biter	12 (11,3)
Skäller	11 (10,4)
Vaktar bur eller område	8 (7,5)
Självsäkert beteende	7 (6,6)
Reser ragg	5 (4,7)
Avvaktande beteende eller backar undan	3 (2,8)
Hoppar	3 (2,8)
<i>Omständigheter</i>	
Då hunden känner sig trängd eller inte har någon flyktväg	4 (3,8)
<i>Övrigt</i>	
Ser ej/sällan dominansmotiverad aggression på klinik	6 (5,7)
Dominansmotiverat aggressivt beteende förekommer ej riktad mot människor	4 (3,8)

5.1.4.4 Smärta

Indikationer för smärtmotiverad aggression som klinikpersonal rapporterade mest frekvent var utåtagerande beteende eller utfall (19,0%), morrande eller visandet av tänder (14,3%) och skällande (12,7%) (Tabell 5). Aggressivt beteende motiverat av smärta upplevdes av klinikpersonal uppträda vid omständigheter såsom vid beröring, palpation eller mobilisering (7,9%).

Tabell 5. Klinikpersonalens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av smärta (N=126)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Utåtagerande beteende eller gör utfall	24 (19,0)
Morrar eller visar tänderna	18 (14,3)
Skäller	16 (12,7)
Biter	15 (11,9)
Undvikande beteende	9 (7,1)
Avvaktande	6 (4,8)
Spänd i kroppen	6 (4,8)
Gnyr	6 (4,8)
<i>Omständigheter</i>	
Vid beröring, palpation eller mobilisering	10 (7,9)

5.1.4.5 Resursförsvaret

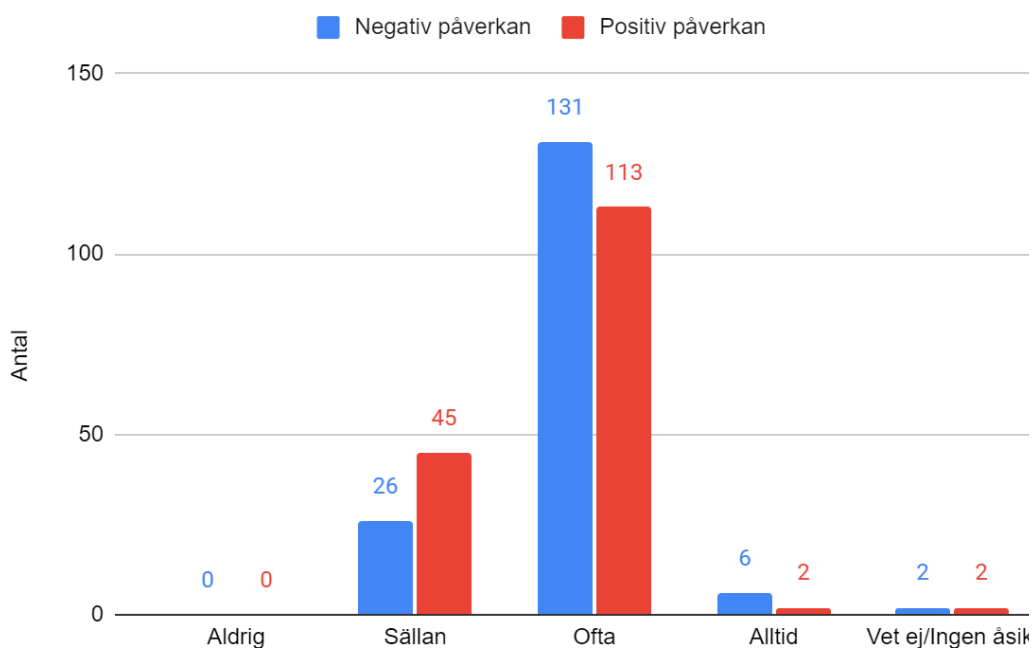
Beteenden som klinikpersonal rapporterade mest frekvent som indikationer på resursförsvaret var morrande eller uppvisandet av tänder (23,8%), utåtagerande beteende eller utfall (16,8%) samt vaktande eller försvar (15,8%) (Tabell 6). Omständigheter rapporterade av respondenter som indikerar på resursförsvaret var när någon närmar sig resursen (18,9%) eller att det aggressiva beteendet minskar när resursen har avlägsnats (7,9%).

Tabell 6. Klinikpersonalens mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av resursförsvaret (N=101)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Morrar eller visar tänderna	24 (23,8)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	17 (16,8)
Vaktar eller försvarar	16 (15,8)
Blockerar resurs	12 (11,9)
Skäller	12 (11,9)
Biter	7 (6,9)
Spänd i kroppen	7 (6,9)
Stirrig blick eller visar ögonvitan	7 (6,9)
Reser ragg	3 (3,0)
Hög kroppshållning	3 (3,0)
<i>Omständigheter</i>	
Då någon närmar sig resursen	19 (18,9)
Då hunden besitter en resurs	10 (9,9)
Det aggressiva beteendet minskar när resursen har avlägsnats	8 (7,9)
Vid avlägsning av resursen	7 (6,9)
Då hunden sitter i ägarens knä	4 (4,0)
<i>Övrigt</i>	
Ser ej/sällan resursförsvaret på klinik	14 (13,9)

5.1.6 Djurägares påverkan

Vid förfrågan om hur ofta djurägaren påverkade hunden positivt i undersökningssammanhang svarade 69,8% att ägaren *ofta* påverkade hunden på ett positivt sätt, medan 27,8% svarade att de *sällan* påverkade hunden i den riktningen (Figur 1). Samtidigt upplevde en stor andel av klinikpersonalen att hunden *ofta* påverkades även negativt av ägarens närvaro (79,4%).

Figur 1. Jämförelse av respondenternas svar på hur djurägare påverkar hundens sinnestillstånd (N=327).

Klinikpersonalen blev i enkäten tillfrågade vilka egenskaper/beteenden hos djurägare som de upplevde påverkade hundens sinnestillstånd positivt respektive negativt. Resultatet visade att klinikpersonal övervägande upplevde att djurägare som uppvisade egenskapen lugn (28,5%) gav en positiv påverkan på hundens sinnestillstånd. Andra egenskaper och beteenden inkluderade trygg (10,7%), tydlig och bestämd (9,9%), positiv (4,9%), belönande (4,9%) samt att ha bra hantering av sin hund (8,2%). De egenskaper hos djurägare som klinikpersonal upplevde påverkade hundens sinnestillstånd negativt var stressad (18,7%), orolig (14,4%) och nervös (7,7%).

5.2 Enkätresultat djurägare

5.2.1 Bakgrundsinformation

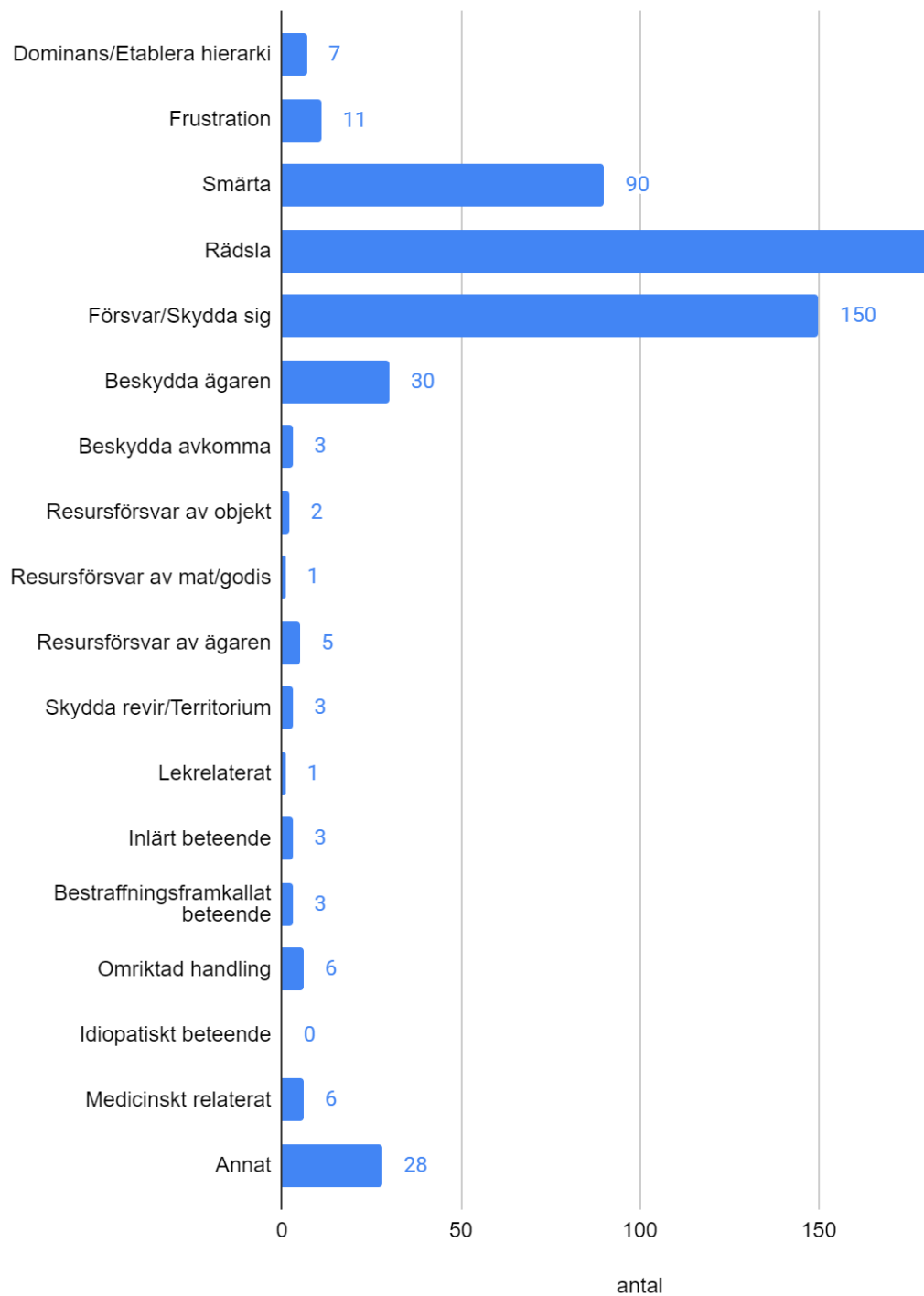
Totalt fick enkätstudien som delades ut till hundägare 604 svar, varav 130 enkäter var helt slutförda.

Angående djurägarnas erfarenhet av hundägarskap (N=588) angav övervägande respondenter, 348 (59,2%), att de hade över 10 års erfarenhet. Av resterande respondenter hade 98 (16,6%) ägt hund i fem till 10 år, 85 (14,5%) hade ägt hund i tre till fem år och 57 (%) angav att de hade under tre års erfarenhet av hundägarskap. Av respondenterna (N=583) svarade 119 (20,4%) att de hade en hund, 106 (18,2%) hade haft två hundar och resterande (61,4%) hade haft tre eller fler hundar under sitt liv.

Angående vilken typ av erfarenhet som respondenterna hade av hund (N=570) angav en majoritet på 389 (57,3%) att de endast ägt hund privat, 25 (3,7%) hade arbetat som hundförare, 64 (9,4%) hade arbetat som hundtränare, 63 (9,3%) hade arbetat på djurklinik och 72 (10,6%) hade varit uppfödare. 66 (9,7%) svarade med fritextsvar där flertalet angav att de hade arbetat som beteendetreddare/hundpsykolog, arbetat på shelter/hundstall/kennel samt tränat och tävlat med hund.

5.2.2 Vanligaste motivationerna bakom aggressivt beteende hos hund

Av respondenterna (N=558) rapporterade 241 (43,2%) att de hade upplevt att deras hund någon gång hade uppvisat aggressivt beteende vid klinikbesök. Dessa ägare ombads därefter att bedöma vad motivationen bakom beteendet var, där upp till tre alternativ kunde väljas. De vanligaste rapporterade bakomliggande motivationerna för aggressivt beteende hos hunden beskrevs av ägarna vara rädsla (78,1%), försvar/skydda sig (64,4%), smärta (38,6%) och beskydda ägaren (12,9%) (Figur 2).

Figur 2. Hundägares bedömning av vad motivationen bakom sin hunds aggressiva beteende vid klinikbesök var (N=233).

5.2.3 Djurägares källor

Djurägarna blev i enkäten tillfrågade vilken typ av information/kunskapskälla som de nyttjade till stöd för bedömningen av hundens bakomliggande motivation till aggressivt beteende vid klinikbesök (N=220). Störst andel, 172 (24,7%), angav att de baserade bedömningen utifrån dåvarande/nuvarande kunskaper. Därefter angav 86 (12,5%) vetenskapliga artiklar, 82 (11,8%) kurser och föreläsningar, 74 (10,7%) hundtränare, 73 (10,5%) böcker, 60 (8,6%) veterinärkliniker, 31 (4,5%) sociala medier, 26 (3,8%) uppfödare, 23 (3,3%) forum eller annan grupp, 19 (2,8%) hundtränares hemsidor och 19 (2,8%) annan litteratur som informationskälla de baserade bedömningen av hundens motivation till aggressivt beteende på. 28 (4,0%) respondenter valde att ange sitt svar i fritext.

5.2.4 Indikationer som används vid bedömningen

5.2.4.1 Rädsla

De mest frekvent rapporterade indikationen för rädslemotiverad aggression av djurägarna var morrande och visandet av tänder (28,6%), försök att fly, gömma sig eller backa undan (28,0%) samt undvikande beteende (21,9%) (Tabell 7). Resultatet visade också att omständigheter, såsom när hunden känner sig trängd eller inte har någon flyktväg (4,6%) eller när någon närmar sig hunden (3,1%), upplevdes kunde leda till uppvisat aggressivt beteende motiverat av rädsla.

Tabell 7. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av rädsla (N=196)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Morrar, visar tänderna eller "varnar"	56 (28,6)
Försöker fly, gömma sig eller backa undan	55 (28,0)
Låg svanshållning eller svansen mellan benen	44 (22,4)
Undvikande beteende	33 (21,9)
Låg kroppshållning	31 (15,8)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	28 (14,3)
Skäller	24 (12,2)
Stirrig blick, visar ögonvitan eller "Whale eye"	19 (9,7)
Biter eller hugger	18 (9,2)
Spänd i kroppen	16 (8,1)
Öronen bakåt	15 (7,6)
Skakar eller darrar	14 (7,1)
Slickar sig runt munnen	14 (7,1)
Söker sig till ägaren	9 (4,6)

Hässjar	8 (4,1)
Osäkert eller nervöst beteende	8 (4,1)
Reser ragg	8 (4,1)
Lugnande signaler	4 (2,0)
Nafsar	3 (1,5)
Avvaktande beteende	3 (1,5)
<i>Omständigheter</i>	
Då hunden känner sig trängd eller inte har någon flyktväg	9 (4,6)
Då någon närmar sig hunden	6 (3,1)
Dåliga tidigare erfarenhet på klinik	4 (2,0)
Vid hantering som kan upplevas obehaglig	3 (1,5)

5.2.4.2 Frustration

Mest frekvent angivna beteenden som indikation för frustrationsmotiverad aggression av djurägarna var skällande (28,9%), morrande eller uppvisandet av tänder (16,3%) och utåtagerande beteende eller utfall (13,3%) (Tabell 8).

Tabell 8. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av frustration (N=135)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Skäller	39 (28,9)
Morrar eller visar tänderna	22 (16,3)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	18 (13,3)
Biter eller hugger	17 (12,6)
Kan inte vara still, drar i kopplet, hoppar	12 (8,9)
Omriktat beteende	10 (7,4)
Gnyr	10 (7,4)
Flyktbeteende	9 (6,6)
Hässjar	7 (5,2)
Nafsar	7 (5,2)
Undvikande beteende	5 (3,7)
Överslagshandling	5 (3,7)
Osäkert eller nervöst beteende	4 (3,0)
Biter i koppel, kläder eller annat objekt	3 (2,2)
Slickar sig runt munnen	3 (2,2)
Markering	3 (2,2)
Backar	3 (2,2)
Rastöst beteende	3 (2,2)
<i>Omständigheter</i>	
Mycket stimuli	4 (3,0)
Då hunden känner sig trängd eller inte har någon flyktväg	4 (3,0)

Övrigt	
Vet ej	7 (5,2)

5.2.4.3 Dominans

Morrande eller uppvisandet av tänder (29,9%), hög kroppshållning (19,4%) samt hög svanshållning (18%) var beteenden som var mest frekvent rapporterade av djurägare och som ansågs vara indikationer för dominansmotiverat aggressivt beteende (Tabell 9).

Tabell 9. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av dominans (N=139)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Morrar eller visar tänderna	29 (20,9)
Hög kroppshållning	27 (19,4)
Hög svanshållning	25 (18,0)
Spänd i kroppen	21 (15,1)
Stirrig blick eller söker ögonkontakt	15 (10,8)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	13 (9,4)
Reser ragg	12 (8,6)
Biter eller hugger	8 (5,8)
Försöker ställa sig över eller rida	8 (5,8)
Självsäkert beteende	7 (5,0)
Står stilla eller stadigt	7 (5,0)
Framfusigt eller stöddigt beteende	7 (5,0)
Öronen framåt	6 (4,3)
Skäller	6 (4,3)
Vaggande svans	3 (2,2)
Juckar	3 (2,2)
<i>Övrigt</i>	
Dominansmotiverat aggressivt beteende förekommer ej riktad mot människor	9 (6,5)
Dominansmotiverat aggressivt beteende förekommer ej	8 (5,8)
Vet ej	7 (5,0)
Dominansmotiverad aggression förekommer ej i kliniksituation	3 (2,2)

5.2.4.4 Smärta

Indikationer för smärtmotiverad aggression som djurägare rapporterade mest frekvent var bit eller hugg (28,9%) samt morrande, visandet av tänder eller att hunden uppvisar ett "varnande" beteende (24,3%) (Tabell 10). Aggressivt beteende

motiverat av smärta upplevdes av djurägare uppträda vid omständigheter såsom vid beröring, palpation eller mobilisering (41,1%).

Tabell 10. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av smärta (N=136)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Biter eller hugger	38 (28,9)
Morrar, visar tänderna eller "varnar"	33 (24,3)
Plötsligt beteende	17 (12,5)
Undvikande beteende	14 (10,3)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	14 (10,3)
Skäller	11 (8,1)
Markering	10 (7,4)
Gnyr	10 (7,4)
Spänd i kroppen	6 (4,4)
Skyddar smärtande område	5 (3,7)
Skakar eller darrar	4 (2,9)
Hässjar	4 (2,9)
Låg kroppshållning	4 (2,9)
Låg svanshållning eller svansen mellan benen	3 (2,2)
Rycker	3 (2,2)
Slickar sig runt munnen	3 (2,2)
<i>Omständigheter</i>	
Vid beröring, palpation eller mobilisering	56 (41,1)
Då någon närmar sig smärtande område	11 (8,1)
Då hunden rör sig	6 (4,4)
Inför förväntad smärta	4 (2,9)

5.2.4.5 Resursförsvar

Beteenden som djurägare rapporterade mest frekvent som indikationer på resursförsvar var morrande eller uppvisandet av tänder (48,8%) samt blockering av resursen (16,5%) (Tabell 11). Omständigheter som beskrevs som indikationer på resursförsvar var att hunden besatt en resurs (23,1%) eller att någon närmade sig den resursen (18,2%).

Tabell 11. Djurägares mest frekvent listade indikationer för att ett aggressivt beteende är motiverat av resursförsvar (N=121)

	n (%)
<i>Beteenden</i>	
Morrar eller visar tänderna	59 (48,8)
Blockerar resurs	20 (16,5)

Biter eller hugger	16 (13,2)
Spänd i kroppen	15 (12,4)
Stirrig blick eller visar ögonvitan	13 (10,7)
Utåtagerande beteende eller gör utfall	12 (9,9)
Skäller	11 (9,1)
Vaktar eller försvarar	8 (6,6)
Reser ragg	5 (4,1)
Slickar sig runt munnen	4 (3,3)
Låg kroppshållning	4 (3,3)
Håller sig nära resurs	3 (2,5)
Vaksam	3 (2,5)
<hr/>	
<i>Omständigheter</i>	
Då någon närmar sig resursen	28 (23,1)
Då hunden besitter en resurs	22 (18,2)
Vid avlägsning av resursen	7 (5,8)
Vid försök att interagera med ägaren	3 (2,5)
Det aggressiva beteendet minskar när resursen har avlägsnats	2 (1,7)
<hr/>	
<i>Övrigt</i>	
Vet ej	3 (2,5)
Bör ej uppvisas på klinik	3 (2,5)
<hr/>	

6. Diskussion

6.1 Resultatdiskussion

Vanligaste motivationerna bakom aggressivt beteende hos hund

Resultatet visade att rädsla, smärta och försvar var de främst förekommande motivationerna till aggressivt beteende vid poliklinikbesök enligt klinikpersonal, där rädsla var den övervägande mest frekvent rapporterade motivationen. Hundägares respons var liknande där resultatet visade att de flesta upplevde att rädsla var orsaken till sin hunds aggressiva beteende vid klinikbesök, därefter försvar respektive smärta.

Att smärta var en frekvent rapporterad motivation kan kopplas till Rutherfords (2002) beskrivning av smärta som en vanlig orsak till aggressivt beteende. Dessutom kan det kopplas till att aggressionen i fråga centrerade kring poliklinikbesök då många djur är där i syfte att åtgärda just smärta av olika former. Djurhälsopersonal förlitar sig ofta på djurets reaktion vid palpation eller mobilisering för att lokalisera problemområden eller som utvärderingsmetod för smärtegrad vilket korrelerar med hur Barcelos et al. (2015) beskriver smärtorsakad aggressivt beteende. Försvarsreaktioner som hunden kan uppvisa vid smärta kan framkomma utan att det har uppmärksammats sedan tidigare, (Amat et al. 2024) och kan då visa sig i form av aggression vid till exempel en veterinärundersökning.

Rädsla, som både klinikpersonal och djurägare upplevde var den främsta orsaken till aggressivt beteende vid klinikbesök, beskrivs även som en vanlig orsak av flera författare, framförallt gällande aggression riktad mot människor (Crowell-Davis 2008; Flint et al. 2017; Salonen et al. 2020). Rädslerelaterad aggression beskrivs av Rigterink et al. (2018) samt Haug (2008) som en respons på okänt stimuli och som försvarsmekanism för hunden, vilket kan ses till exempel vid klinikbesök där nya intryck och stimuli kan trigga aggressivt beteende motiverat av rädsla.

Indikationer som används vid bedömningen

För att undersöka hur klinikpersonal respektive djurägare bedömer orsaken bakom hundars aggressiva beteende ombads de att i fritext lista några indikationer som de ansåg påvisade att beteendet var motiverat av en specifik motivation. Frågorna begränsades till att endast efterfråga indikationer för fem olika typer av aggressivitet: rädsla, frustration, smärta, dominans och resursförsvar.

Rädsla

Försöker fly, gömma sig eller backa undan var den mest frekvent beskrivna indikationen för rädsla hos klinikpersonal och den näst mest frekventa hos djurägarna. Hos klinikpersonalen så följde *undvikande beteende* därefter, vilket även var en vanligt förekommande indikation hos djurägarna. Respondenternas beskrivna beteenden kan tolkas som hundens försök att undvika situationen som bibringar känslan av rädsla. Dessa indikationer kan jämföras med beskrivningen av Overall (2013) se Rigterink et al. (2018) där tillbakadragande och undvikande beteenden kännetecknar aggressivt beteende motiverat av rädsla.

Några respondenter från klinikpersonalenkäten beskrev situationer då hundar uttryckte denna typ av aggression, bland annat då någon närmar sig hunden (7,2%), vid beröring (5%), då hunden känner sig trängd eller saknar flyktväg (5%). Djurägares respons visade också att aggression motiverat av rädsla vid klinikbesök kunde ske då hunden känner sig trängd eller saknar flyktväg (4,6%) samt när någon närmar hunden (3,1%). Enligt Hsu & Sun (2010) kan klinikrelaterade situationer bibringa känslor av rädsla för hunden där till exempel någon närmar sig eller försöker röra hunden, vilket korrelerar med omständigheterna som beskrevs av respondenterna.

Tidigare studie av Flint et al. (2018) samt resultatet av denna studie visade att låg kroppshållning (15,8%), låg svans (22,4%), bakåtdragna öron (7,6%), hässjande (4,1%) och slicka sig runt munnen (7,1%) var beteenden som ägare lättast kunde identifiera vid rädsla hos hund. Beteende som var svårare för hundägare att identifiera, som också till mindre del kunde ses vid enkätsvaren, var skakningar/darrningar (7,1%), stel kroppshållning (8,1%) samt uppvisandet av ögonvitan (9,7%). Vid jämförelse av undersökningen utförd av Flint et al. 2018 och enkätsvaren kan visst samband studeras i vilka beteenden som ägare har lättare och svårare att särskilja vid rädsla hos hund.

Frustration

Främst förekommande angivna beteenden för frustration hos klinikpersonalen var rastlöshet, skällande och att gny, och motsvarande så var skällande, morrande eller visandet av tänder och utåtagerande beteenden oftast beskrivna av djurägare. Visande av tänder, morrande och utåtagerande beteenden kan beskrivas som beteenden generella för alla typer av aggression vilket vid frustration har syftet att återfå autonom kontroll enligt McPeake et al. (2019). Att skälla och gny är former av vokalisering som är starkt kopplat till detta känslotillstånd (McPeake et al. 2019). Vid frustration så kan vissa lugnande beteenden som innebär en ökad aktivitet (rivande eller att jaga svans) observeras, samt hoppande och att dra i kopplet har även associerats med frustration (McPeake et al. 2019) och skulle kunna kopplas till klinikpersonalens beskrivning av rastlöshet vid detta känslotillstånd. 8,9% av djurägarna svarade även *kan inte vara still, drar i kopplet eller hoppar* vilka direkt kan kopplas till denna beskrivning av frustration (McPeake et al. 2019).

Flera bland klinikpersonalen beskrev även omständigheter som vid fasthållning (19,3%), obehaglig hantering (11%) och när hunden ej har en flyktväg (19,3%). Djurägarna beskrev liknande omständigheter men i mycket mindre utsträckning.

Dessa omständigheter kan alla kopplas till en minskad autonom kontroll vilket är kännetecknande för frustration (McPeake et al. 2019). De korrelerar även med litteraturen där frustration bland annat beskriv kunna uppstå vid situationer såsom vid fasthållning, intrång i personligt utrymme (McPeake et al. 2016 se Hagrave 2017), vid kliniska undersökningar (Hagrave 2017) eller generellt i en situation där hunden upplever sin säkerhet som hotad (Mills & Zulch 2010 se McPeake et al. 2019).

Smärta

Enligt Holton et al. (2001) uttrycks smärta hos hund genom gnällande, morrande och huggande då någon vidrör en smärtande kroppsdel. Både klinikpersonalen och djurägarna beskrev främst morrande och bitande beteenden som indikationer för smärtorsakad aggression. Utöver detta var även undvikande beteenden ett vanligt svar bland både klinikpersonal (7,1%) och djurägare (10,3%). Holton et al. (2001) beskriver att undvikandet av fysisk kontakt som försvarsmekanism för hunden uppträder när hunden upplever smärta. Hunden kan försöka fysiskt flytta på sig eller rycka tillbaka för att undvika beröring av området som gör ont (Holton et al. 2001), vilket är en vanlig situation som kan uppstå under klinikbesök.

Flera djurägare beskrev att aggressivt beteende motiverat av smärta uppkommer plötsligt (12,5%) vilket kan kopplas till att Rutherford (2002) beskriver denna typ av aggression som en försvarsreaktion på smärta. Vid palpation av en hund kan plötslig smärta framkallas vilket skulle kunna utlösa en plötslig försvarsreaktion. Rutherford (2002) beskriver även att beteendet kan uppvisas helt oprovocerat, vilket även kan tolkas som att det uppkommer plötsligt.

Smärta som orsak till aggressiva beteenden kan kännetecknas genom en situation där hunden upplever smärta (Holton et al. 2001) vid till exempel mobilisering eller beröring av kroppsdelar under veterinärundersökningar. Både klinikpersonal (7,9%) och djurägare (41,1%) angav omständigheten *Vid beröring, palpation eller mobilisering* som indikation på att ett aggressivt beteende är motiverat av smärta. Denna indikation var dock beskriven långt mer frekvent av djurägarna än av klinikpersonalen.

Dominans

I Borchelt och Voiths artikel från 1982 listas ett flertal beteenden som kan vara indikationer för dominans, bland annat stirrig blick, hög kroppshållning, hög svanshållning, morrande eller visa tänderna, och spänd kropp, vilka även var de fem vanligast rapporterade beteendena av båda svarsgrupperna. Där var stirrig blick eller söker ögonkontakt (21,7%) samt hög kroppshållning (16,0%) de vanligaste beteenden rapporterade av klinikpersonalen och morrar eller visar tänderna (20,9%) samt högkroppshållning (19,4%) var de vanligaste av djurägarna.

Som tidigare nämnt har Borchelt och Voith (1982) endast baserat sin information på egna tolkningar av beteende som ej har validerats och dessutom motsäger sig informationen i studien mer nutida forskning (Bradshaw et al. 2009). Även om dominans är ett omdiskuterat begrepp så verkar flertal författare vara ense om att det är en viktig aspekt gällande hundars sociala relationer (Bradshaw et al. 2009; Schilder et al. 2014; Bradshaw et al. 2016; Westgarth 2016) men Bradshaw

et al. (2009) menar att dominans ej kan beskrivas som en motivation till aggressivt beteende.

Ytterligare svarade endast ett fåtal djurägare (3,0%) att dominans var orsaken till sin hunds uttryck av aggressivitet vid klinikbesök. Däremot svarade majoriteten av klinikpersonal att dominans kunde förekomma på klinik, där sällan (33,5%) eller väldigt sällan (32,7%) var de vanligaste svaren. Endast 17,6% av klinikpersonalen svarade att dominans aldrig är orsaken till aggression hos hund vid poliklinikbesök. Detta kan kopplas till Crowell-Davis (2008) påstående att dominans ofta är felaktigt diagnostiserat som orsaken bakom aggression.

Ett mindre antal respondenter från respektive svarsgrupp, fler djurägare än klinikpersonal, beskrev att dominans ej/sällan uppvisas i klinikmiljö (5,7% av klinikpersonal, 2,2% av djurägare), att dominansmotiverad aggression ej finns (5,8% av djurägare) eller att det ej finns riktat mot människor (3,8% av klinikpersonal, 6,5% av djurägare) vilket även stämmer överens med nyare forskning där dominans ej anses vara en motivation till beteende.

Enkätresultaten gällande dominans i denna studie öppnar upp till frågan ifall äldre myter och felaktig information fortfarande hänger kvar, där dominans anses, bland framförallt klinikpersonal, kunna vara den bakomliggande motivationen till aggressivt beteende. Det bör dock nämnas att utformningen av frågorna i enkäterna kan ha påverkat resultatet i denna studie då respondenten kan ha uppfattat dominans som en konstaterad möjlig motivation till aggression och angett möjliga indikationer därefter.

Resursförsvar

Jacobs et al. (2018) beskriver tre olika beteendemönster som kan identifieras vid resursförsvar: blockering av resurs, bär bort resurs eller hastig förtäring av resurs. Blockering var en av de mest frekvent beskrivna indikationerna för resursförsvar av både klinikpersonal (11,9%) och djurägare (16,5%). Ingen respondent lyckades dock identifiera någon av de andra två beteendemönstren beskrivna av Jacobs et al. (2018). Resursförsvar uppvisas när en hund besitter en resurs som den inte vill mista och aggression kan förekomma då någon närmar sig resursen då detta kan upplevas som ett hot vilket triggar hundens vilja att försvara (Landsberg et al. se Jacobs et al. 2017). Försvarande beteenden listades bland klinikpersonalen (15,8%) men ett utåtagerande beteende (16,8%) identifierades också vid aggression motiverat av resursförsvar.

Båda svarsgrupperna kunde identifiera typer av situationer som involverar en resurs som hunden potentiellt ville försvara, några respondenter beskrev även att man kunde identifiera resursförsvar genom att det aggressiva beteendet försvinner när hunden inte längre besitter på resursen. Både klinikpersonal (18,9%) och djurägare (23,1%) kunde också beskriva situationer där någon närmar sig hunden vilket beskrivs i litteraturen vara en drivkraft till att hunden uppvisar resursförsvar (Jacobs et al. 2018).

Morrande var det vanligaste rapporterade indikationen för aggressivt beteende motiverat av resursförsvar för både djurägare (48,8%) och klinikpersonal (23,8%). Beteenden som tyder på beskyddande aggression, som liknar resursförsvar i det sättet att hunden vill skydda exempelvis en plats eller person, kan vara bland annat morrande, skällande, utfall samt höjd kroppshållning (Landsberg et al. 2013 se

Jacobs et al. 2018). Detta kan tyda på att beteenden som kan tolkas som beskyddande eller resursförsvaret kan uppvisas och identifieras av djurägare och klinikpersonal vid klinikbesök. Utöver detta framgår det av svaren från båda enkäterna att 13,9% av klinikpersonal och 2,5% av djurägare ej eller sällan ser resursförsvaret som motivation till aggressivt beteende vid klinikbesök. Detta kan bero på att klinikmiljön ej ger utrymme för hunden att besitta en resurs som den har möjlighet att göra till exempel i hemmiljö. Eventuellt kan beskyddande aggression blandas med resursförsvaret som motivation då djurägaren oftast är närvarande under klinikbesöket och att hunden då kan uppvisa beteenden som försvar av ägaren.

Djurägares påverkan

I denna studie granskades klinikpersonals upplevelse av djurägares negativa och positiva påverkan av hundens sinnestillstånd genom sin närvaro och beteende under besöket. Av resultatet kunde man se att övervägande antal tyckte att djurägare påverkar sin hund både på ett positivt och negativt vis. Enkätresultatet visade att klinikpersonal tyckte att djurägare ofta både hade negativ och positiv påverkan på hundens sinnestillstånd vid klinikbesök men att fler upplevde att de ofta hade en negativ påverkan. Ägares olikheter och hur de är som individer kan ha inverkan på hur klinikpersonal upplever deras påverkan på hunden. Hur klinikpersonal tolkar situationen och ägarens närvaro samt hur den väljer att agera vid klinikbesöket kan också ha inverkan på resultatet av enkätsvaren. Egenskaper och beteenden hos ägaren som klinikpersonal upplevde påverkade hunden negativt var bland annat dålig hantering, osäkerhet, orolig, nervös och stressad. Detta korrelerar med studien av Mariti et al. (2017) där dålig kommunikation var en faktor som påverkade förekomsten av aggressivt beteende hos hund, vilket i sin tur påverkade hundens sinnestillstånd och relationen med ägaren negativt. Klinikpersonal rapporterade även hög röst som en egenskap hos djurägare vilket de upplevde påverkade hunden negativt. Detta kan kopplas till studien utförd av Mariti et al. (2017) som beskriver bestraffande beteende samt djurägare som blev upprörda och skällde ut sin hund som faktorer som ökade sannolikheten för uppvisat aggressivt beteende vid klinikbesök. Resultatet från denna studie visade att egenskaper som klinikpersonal ansåg främst gav en positiv påverkan på hundens sinnestillstånd var trygg (10,7%), lugn (28,5%) samt tydlig och bestämd (9,9%) vilket samstämmer med en studie utförd av Csoltova et al. (2017) där ägare med ett lugnt och tryggt beteende hade positiv påverkan på hundens sinnestillstånd vid kliniska undersökningar. Dessa beteendegenskaper som beskrivs av Csoltova et al. (2017) är tolkade av författarna och översatts till svenska definitioner där plats för feltolkning finns. Ett tryggt beteende, som beskrivet i studien, tolkas av författarna som en ägare med trygga, bestämda och lugna egenskaper med en positiv inverkan på hundens sinnestillstånd. Vidare får hänsyn tas till att enkätsvaren från klinikpersonalen i denna studie var baserade på egen erfarenhet och uppfattning kring vilka beteenden som upplevs påverka hunden och kan inte tolkas som objektiva.

Erfarenhet, yrke och informationshämtning

Respondenterna till klinikenkäten tillfrågades om deras nuvarande eller dåvarande arbetsplatser erbjöd vidareutbildning inom hundars beteende och där framkom att 36,1% av arbetsplatserna gjorde det. Utöver utbildning frågades klinikpersonal om dom hade vidareutbildat sig inom hundars beteende där runt 45% av respondenterna ej hade det, men många uttryckte ett intresse att öka sin kunskap inom ämnet. Detta överensstämmer med tidigare forskning där Golden och Hanlon (2018) rapporterade att vidareutbildning och kunskap kring hundars beteende ansågs bristande bland djurhälsopersonal. En tillgång eller möjlighet till utbildning inom hundens beteende kan öka kunskapen bland personal inom djurens hälso- och sjukvård vilket kan leda till bättre hantering av beteendeproblem, som aggressivt beteende, som uppstår vid klinikbesök. Resultatet kunde ej påvisa hur olika utbildningar, yrken eller tillgång till vidareutbildning påverkade klinikpersonalens förståelse och bedömningsförmåga vid uppvisande av aggressivt beteende under klinikbesök.

Enkäten som skickades till djurägare efterfrågade den typ av informationskälla som respondenterna använde som stöd för bedömningen av hundens bakomliggande motivation. Nära 25% svarade att de baserade bedömningen utifrån deras nuvarande eller dåvarande kunskaper men några hade också sökt och läst vetenskapliga artiklar samt gått på kurser och föreläsningar. Tidigare forskning visar att hundägare kan ha god förståelse för sin hunds känslotillstånd men ej tolka beteendetryck eller kroppssignaler lika bra (Kerswell et al. 2009). Då många respondenter svarade att de hade nyttjat sin befintliga kunskap för att tolka sin hunds aggressiva beteende kan detta eventuellt leda till mindre korrekta bedömningar om man utgår från studier utförda av Kerswell et al. (2009) och Tami och Gallagher (2009). Då kunskap är något som förändras och utvecklas kan detta innefatta en blandning av informationskällor som utformar den befintliga kunskapen man besitter. Detta är någonting som kan tas i beaktning då man ej kan veta vad som utformar respondenternas nuvarande/dåvarande kunskap. Resultatet från denna studie visade hur hundägare främst inhämtade kunskap som i sin tur kunde påverka bedömningen av motivationen bakom aggressivt beteende. Hur olika kunskapskällor i sin tur påverkar bedömningen kan inte urskilja i denna studie. Intressant för vidare studier att undersöka korrelationen av hur yrkeserfarenhet, yrkestitel och vidareutbildning påverkar bedömningen av motivationen bakom aggressivt beteende hos hund. Tillgång till ytterligare tid att bearbeta och analysera datan från båda enkäterna kunde ge möjlighet att jämföra kunskapen kring aggressivt beteende gentemot bakgrundsinformationen som angavs från respondenterna.

6.2 Metoddiskussion

Litteraturstudien

Vid författandet av litteraturstudien sammanställdes vetenskapligt granskade original- samt översiktsartiklar. I första hand har aktuell forskning använts för faktainhämtning och vid begränsad litteratur inom ämnet granskades äldre artiklar. Mycket av den litteraturen som använts i denna studie har refererat till äldre forskning inom ämnet där vissa källor är otillgängliga digitalt vilket påverkar faktainhämtningen. Dessutom har en större kunskapsutveckling skett där äldre publikationer brister i trovärdighet vilket är någonting som bör tas till hänsyn.

Resultat av studier utförda där tolkningen av hundens beteende granskades måste ta hänsyn till eventuella feltolkningar som kan uppstå där en objektiv klassifikationsmodell ej använts. Detta kan ses till exempel vid beskrivande av beteenden samt vid själva uppvisandet av beteenden vilket är en svaghet i metodval och utförandet av studien. Enligt Schöning (2020) är det fördelaktigt att klassificera beteende utifrån ett system där resultatet kan bli objektivt samt skapa möjlighet för minsta möjliga bias. Vid tillfrågan att beskriva ett beteende kan en subjektiv förklaring ges om inte en tydlig klassificeringsmodell har framgått i studien. Författarna tog hänsyn till detta vid informationsinhämtningen för litteraturstudien.

Utöver detta kan feltolkningar framkomma vid sammanställning av beteendeklassificeringar, där individuell bias kan påverka validiteten av litteraturen i den utförda litteraturstudien. För att vidare bekräfta och validera dessa tolkningar krävs vidare studier där inte endast sammanställningar där författarens definitioner framställs, utan också studier där dessa beteende undersöks objektivt. Objektiviteten kan potentiellt stärkas genom att tillsammans med fysiologiska mätningar komma fram till beteendeklassificeringar med tolkningar baserade på objektiva variabler, såsom hjärtfrekvens och blodtryck samt med mätning av koncentration av hormoner i blodet (Moberg & Mensch 2000). Tillämpning av fysiologiska variabler kan möjligtvis öka precisionen vid bedömning av hundens beteende då dessa ej påverkas av personliga värderingar. Genom att förstärka dessa beteendeklassificeringar kan vi öka förståelsen bakom hundens bakomliggande motivation till aggressivt beteende och undgå definitionsbaserade feltolkningar.

Ytterligare finns möjlighet att studera hundens beteende genom videoinspelningar där olika beteenden presenteras och analyseras. Viktigt är också att terminologi och klassificeringar fastställs och att detta framställs tydligt så bedömningen blir så objektiv som möjligt (Anderson et al. 2022). Motivationerna utvalda som grund i denna studie är tolkade utifrån litteraturstudien utförd samt författarnas egna tolkningar av resultatet från enkäterna. Vidare studier behövs för att bekräfta beteendeklassifikationerna använda i denna studie då den känslomässiga drivkraften eller motivation bakom ett aggressivt beteende kan vara komplext att utvärdera.

Enkätstudien

Enkäterna var tillgängliga mellan 2024-02-01 och 2024-03-04. Möjligheten till att utöka tiden då enkäterna var tillgängliga hade eventuellt givit ett större antal svar. En påminnelse skickades ut två veckor efter första utskicket till samma kliniker vilket ökade antalet enkätsvar. Antal slutförda enkäter där alla frågor hade besvarats var 130/287 från klinikenkäten och 130/604 från djurägarenkäten, vilket visar stort bortfall då majoriteten som påbörjade enkäten inte svarade på alla frågor. Alla svar samlades och granskades fastän enkäten var avklarad eller ej och svar som inte adresserade den frågan som ställdes exkluderades från datasammanställningen.

Metodval begränsade och påverkade bortfallet av respondenter som ej slutförde enkäten. Ett högt antal ofullständiga enkätsvar noterades på båda enkäterna men särskilt vid svar från djurägarenkäten. Bortfall kan påverkas av utformning av frågor, enkätens längd och tidsåtgång som krävs att slutföra den. För att öka resultatet av slutförda enkäter kan frågor bearbetas och skrivas om så konkreta som möjligt för att underlätta för respondenten och minska tidsåtgången för att läsa, tolka och besvara frågorna. Majoriteten av frågorna var dessutom ej obligatoriska vilket var en svaghet vid enkätens utformning då flertalet hoppade över frågor och avslutade enkäten utan att besvara icke obligatoriska frågor. Djurägare- och klinikpersonalenkäten i denna studie innehöll 11 respektive 14 frågor där fem av dessa var fritextfrågor. Antal frågor som enkäterna innehöll hade kunnat förkortas och omstrukturerats för att minska tidsåtgången och bortfall av respondenter. Fritextsvar hade begränsats för att bibehålla god svarsfrekvens samt slutförda enkäter men var nödvändiga för att samla in kvalitativ data i denna studie.

Enkätstudier som distribueras digitalt ger möjlighet att nå ut till ett stort antal personer vilket ger större svarsfrekvens och mer data att analysera. Urvalsbias har uppstått i denna studie då distribution har begränsats till ett antal utvalda kliniker samt en selektion av sociala medier som enkäterna skickades ut till. Författarna anser att ett icke-representativt urval påverkade studiens resultat då resultatet ej gick att generalisera då det var baserat på en utvald population respondenter.

Antal respondenter begränsades av antalet kliniker första enkäten skickades till. Val av kliniker genomfördes genom en sammanställning av alla Evidensia och Anicura kliniker i Sverige som hade en mailadress att kontakta. Detta urval av kliniker avgränsade mindre kliniker och orter då större djurkliniker tillhörande välbekanta företag selekterades. Ännu en begränsning var huruvida enkäten vidarebefordrades till personalen på kliniken vilket inte är en variabel som kunde påverkas av studiemetoden. Enkäten som distribuerades till djurägare genom Facebook grupper med olika hundraser i fokus begränsade respondenter med antal grupper som enkäten skickades till. Resultaten är representativa av olika hundraser och med vissa grupper riktade till "problemhundar". Ytterligare svar hade kunnat inhämtas genom utskick och spridning genom andra sociala medier samt ett bredare urval av grupper. Svarsfrekvens kunde ej tolkas då enkäterna var anonyma och detta var för att öka antal respondenter och ärligheten på svaren. En nackdel med detta är att det inte finns en metod att verifiera att svaren som kommer in anonymt är

sanningsenliga och reflekterande av den verklighet som syftas att undersökas med studien. Stor vikt lades på att utforma frågor på ett sätt som inte var ledande eller dömande då ämnet kunde vara känsligt i och med att frågorna berörde djurägare och deras hund. Risk av bias finns då respondenter kunde utforma sitt svar på ett sätt som är mer socialt önskvärt då ämnet kunde anses känsligt då aggression har negativa anknytningar (Kreuter et al. 2008).

Öppna frågor som besvarades med fritextsvar användes i båda enkäterna och kunde leda till risk att respondenter tolkade frågorna olika vilket var en svaghet med studiens upplägg. Detta medförde att svaren från enkäterna ej gav en sann överskådlig bild som representerade helheten utan uppfattningar från individer som gav respons genom enkäterna i denna studie. Om man jämför med en intervjustudie som metod och studieupplägg kunde en bättre dialog framförts för att undvika dessa feltolkningar, då mer möjlighet till förklaring av definitioner finns. Däremot hade detta givit lägre antal enkätsvar och ett mindre mångsidigt resultat. Risken fanns också att respondenterna inte svarade uppriktigt eller inte hittade ett svarsalternativ som kändes rätt för frågan som ställts. De frågor som var av flervalstyp hade alltid svarsalternativet *annat* och möjlighet till fritextsvar för att undvika ofullständiga enkätsvar. I denna studie begränsades möjligheten till fritextsvar i största möjliga mån för att underlätta datasammanställningen. En fördel med öppna frågor där respondenten kan skriva med egna ord ger frihet att uttrycka sig och ökar pålitligheten att svaren är ärliga. Att utforma enkäterna med envals- och flervalfrågor som svarsalternativ ger bättre statistisk redovisning av resultatet.

Eftersom standardiserade beteendeklassificeringar för hund ej finns att tillgå har denna studie använt sig av litteratur och definitioner som valdes ut, tolkades och sammanställdes av författarna. En tillgång av allmänna definitioner och klassificeringar hade underlättat vid denna enkätstudie för att undgå feltolkningar och för att få ett mer överskådligt resultat. Vid datainsamling har svaren tolkats och sammanfattats av författarna som också skapade bias för resultatet. Sammanställningen av de kvalitativa svaren som bad djurägare och klinikpersonal beskriva indikationer för aggressivt beteende tolkades och omvandlades till kvantitativ data där resultatet kunde visas överskådligt. Detta för att åskådliggöra övergripande mönster från enkätsvaren som kunde analyseras och diskuteras i denna studie. Fem motivationer till aggressivt beteende selekterades för att begränsa studiens omfattning. För vidare undersökning hade det varit intressant att granska alla motivationer som framkom i enkäten och se hur dessa kan sättas i samband med resultaten ur denna studie.

7. Konklusion

Syftet med denna enkätstudie var att öka förståelsen för vilka motivationer som upplevs ligga till grund för aggressivt beteende vid klinikbesök, samt hur klinikpersonal respektive djurägare bedömer dessa. Resultatet från enkäterna visade att rädsla ansågs, av både klinikpersonal och djurägare, vara den vanligaste orsaken till aggressivt beteende på klinik, följt av smärta och försvar. Respondenterna beskrev indikationer för fem utvalda motivationer (rädsla, frustration, dominans, smärta och resursförsvar) där kopplingar till tidigare litteratur kunde observeras, vilket kan ge insikt i hur motivationer till aggressivt beteende bedöms av klinikpersonal och djurägare. För att stärka resultatet behövs ytterligare validering av tolkade beteendebeskrivningar samt vidare forskning där motivationer bakom uppvisad aggressivitet hos hund studeras objektivt.

Vidare finns möjlighet för undersökning av samband mellan utbildningsnivå och bedömning av aggression, samt att genom observationsstudier kunna dra starkare slutsatser kring hur väl djurägare respektive klinikpersonal bedömer aggressivt beteende hos hund. Orsaken bakom hundens uttryck av aggressivt beteende kan vara komplext och bero på många olika faktorer. Därför är det viktigt att ytterligare öka förståelsen för vad som motiverar det aggressiva beteendet då detta kan påverka hanteringen och hundens välmående vid klinikbesök.

Referenser

- Amat, M., Le Brech, S. & Manteca, X. (2024). The Relationship Between Aggression and Physical Disease in Dogs. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*. 54 (1), 43-53. DOI: 10.1016/j.cvsm.2023.08.008
- Anderson, K.H., Yao, Y., Perry, P.J., Albright, J.D. & Houpt, K.A. (2022). Case Distribution, Sources, and Breeds of Dogs Presenting to a Veterinary Behavior Clinic in the United States from 1997 to 2017. *Animals* 2022. 12 (5), 576. DOI: 10.3390/ani12050576
- Barcelos, A-M., Mills, D. S. & Zulch, H. (2015). Clinical indicators of occult musculoskeletal pain in aggressive dogs. *Veterinary record*. 176 (18), 465-465. DOI: 10.1136/vr.102823
- Bloom, T. & Friedman, H. (2013). Classifying dogs' (Canis familiaris) facial expressions from photographs. *Behavioural Processes*. 96, 1-10. DOI: 10.1016/j.beproc.2013.02.010
- Bonanni, R. & Cafazzo, S. (2014). The Social Organisation of a Population of Free-Ranging Dogs in a Suburban Area of Rome: A Reassessment of the Effects of Domestication on Dogs' Behaviour. *The Social Dog*. Förlag. 65-104. DOI: 10.1016/B978-0-12-407818-5.00003-6
- Bonanni, R., Cafazzo, S., Valsecchi, P. & Natoli, E. (2010). Effect of affiliative and agonistic relationships on leadership behaviour in free-ranging dogs. *Animal behaviour*. 79 (5), 981-991. DOI: 10.1016/j.anbehav.2010.02.021
- Borchelt, P.L. & Voith, V.L. (1982). Classification of Animal Behavior Problems. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*. 12 (4), 571-585. DOI: 10.1016/S0195-5616(82)50102-7
- Borchelt, P.L. (1983). Aggressive behavior of dogs kept as companion animals: Classification and influence of sex, reproductive status and breed. *Applied Animal Ethology*. 10 (1-2), 45-61. DOI: 10.1016/0304-3762(83)90111-6
- Bradshaw, J. & Rooney, N. (2016). Dog social behavior and communication. I: Serpell, J. (red.) *The Domestic Dog: Its Evolution, Behavior and Interactions with People*, volume 2. Cambridge University Press. 133-159. DOI: 10.1017/9781139161800.008
- Bradshaw, J.W.S., Blackwell, E.J. & Casey, R.A. (2009). Dominance in domestic dogs—useful construct or bad habit?. *Journal of veterinary behavior*. 4 (3), 135-144. DOI: 10.1016/j.jveb.2008.08.004
- Bradshaw, J.W.S., Blackwell, E.J. & Casey, R.A. (2016). Dominance in domestic dogs—A response to Schilder et al. (2014). *Journal of veterinary behavior*. 11, 102-108. DOI: 10.1016/j.jveb.2015.11.008
- Crowell-Davis, S.L. (2008). Aggressive Dogs: Assessment and Treatment Considerations. *Compendium: continuing education for veterinarians*. 30 (5), 274-280. PMID: 18581290 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18581290/>

- Csoltova, E., Martineau, M., Boissy, A & Gilbert, C. (2017) Behavioral and physiological reactions in dogs to a veterinary examination: Owner-dog interactions improve canine well-being. *Physiology & Behavior*. 177, 270-281. DOI: 10.1016/j.physbeh.2017.05.013
- Dale, R., Range, F., Stott, L., Kotrschal, K. & Marshall-Pescini, S. (2017). The influence of social relationship on food tolerance in wolves and dogs. *Behavioral ecology and sociobiology*. 71 (7), 1-14/107. DOI: 10.1007/s00265-017-2339-8
- Drews, C. (1993). The Concept and Definition of Dominance in Animal Behaviour. *Behaviour*. 125 (3-4), 283-313. DOI: 10.1163/156853993X00290
- Duffy, D.L., Hsu, Y. & Serpell, J.A. (2008). Breed differences in canine aggression. *Applied animal behaviour science*. 114 (3), 441-460. DOI: 10.1016/j.applanim.2008.04.006
- Flint, H.E., Coe, J.B., Pearl, D.L., Serpell, J.A. & Niel, L. (2018). Effect of training for dog fear identification on dog owner ratings of fear in familiar and unfamiliar dogs. *Applied animal behaviour science*. 208, 66-74. DOI: 10.1016/j.applanim.2018.08.002
- Flint, H.E., Coe, J.B., Serpell, J.A., Pearl, D.L. & Niel, L. (2017). Risk factors associated with stranger-directed aggression in domestic dogs. *Applied animal behaviour science*. 197, 45-54. DOI: 10.1016/j.applanim.2017.08.007
- Golden, O. & Hanlon, A.J. (2018) Towards the development of day one competences in veterinary behaviour medicine: survey of veterinary professionals experience in companion animal practice in Ireland. *Irish Veterinary Journal*. 71 (12). DOI: 10.1186/s13620-018-0123-3
- Haggrave, C. (2017). Ouch! Understanding and reducing patients' frustration to improve patient welfare and reduce staff injuries. *Companion animal*. 22 (9), 510-515. DOI: 10.12968/coan.2017.22.9.510
- Haug, L.I. (2008). Canine Aggression Toward Unfamiliar People and Dogs. The Veterinary clinics of North America. *Small animal practice*. 38 (5), 1023-1041. DOI: 10.1016/j.cvsm.2008.04.005
- Herron, M.E. & Shreyer, T. (2014). The pet-friendly veterinary practice: A guide for practitioners. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*. 44 (3), 451-481. DOI: 10.1016/j.cvsm.2014.01.010
- Holton, L., Pawson, P., Nolan, A., Reid, J. & Scott, E.M. (2001). Development of a behaviour-based scale to measure acute pain in dogs. *Veterinary record*. 148 (17), 525-531. DOI: 10.1136/vr.148.17.525
- Houpt, K.A., Honig, S.U. & Reisner I.R. (1996) Breaking the human-companion animal bond. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 208 (10). DOI: 10.2460/javma.1996.208.10.1653
- Hsu, Y. & Sun, L. (2010). Factors associated with aggressive responses in pet dogs. *Applied animal behaviour science*. 123 (3), 108-123. DOI: 10.1016/j.applanim.2010.01.013

- Jacobs, C., De Keuster, T. & Simoens, P. (2003). Assessing the pathological extent of aggressive behaviour in dogs: A review of the literature. *The Veterinary quarterly*. 25 (2), 53-60. DOI: 10.1080/01652176.2003.9695145
- Jacobs, J.A., Coe, J.B., Pearl, D.L., Widowski, T.M. & Niel, L. (2018). Factors associated with canine resource guarding behaviour in the presence of people: A cross-sectional survey of dog owners. *Preventive veterinary medicine*. 161, 143-153. DOI: 10.1016/j.prevetmed.2017.02.005
- Jacobs, J.A., Pearl, D.L., Coe, J.B., Widowski, T.M. & Niel, L. (2017). Ability of owners to identify resource guarding behaviour in the domestic dog. *Applied animal behaviour science*. 188, 77-83. DOI: 10.1016/j.applanim.2016.12.012
- Jagoe, A. & Serpell, J. (1996). Owner characteristics and interactions and the prevalence of canine behaviour problems. *Applied Animal Behaviour Science*. 47 (1-2), 31-42. DOI: 10.1016/0168-1591(95)01008-4
- Jakovcevic, A., Elgier, A.M., Mustaca, A.E. & Bentosela, M. (2013). Frustration Behaviors in Domestic Dogs. *Journal of applied animal welfare science*. 16 (1), 19-34. DOI: 10.1080/10888705.2013.740974
- Kerswell, K.J., Bennett, P., Butler K.L. & Hemsworth P.H. (2009). The relationship of adult morphology and early social signalling of the domestic dog (*Canis familiaris*). *Behavioural Processes*. 81 (3), 376-382. DOI: 10.1016/j.beproc.2009.03.019
- Kogan, L.R., Schoenfeld-Tacher, R.M., Hellyer, P.W., Oxley, J.A. & Rishniw, M. (2019). Small animal veterinarians' perceptions, experiences, and views of common dog breeds, dog aggression, and breed-specific laws in the United States. *International journal of environmental research and public health*. 16 (21r), 4081. DOI: 10.3390/ijerph16214081
- Kreuter, F., Presser, S. & Tourangeau, R. (2008) Social Desirability Bias in CATI, IVR, and Web Surveys: The Effects of Mode and Question Sensitivity. *Public Opinion Quarterly*. 72 (5), 847-865. DOI: 10.1093/poq/nfn063
- Kubinyi, E. & Wallis, L.J. (2019). Dominance in dogs as rated by owners corresponds to ethologically valid markers of dominance. *PeerJ*. 7, e6838. DOI: 10.7717/peerj.6838
- Kujala, M. V. (2017). Canine emotions as seen through human social cognition. *Animal sentience*. 14 (1), 1-34. DOI: 10.51291/2377-7478.1114
- Kujala, M.V., Kujala, J., Carlson, S. & Hari, R. (2012). Dog experts' brains distinguish socially relevant body postures similarly in dogs and humans. *PloS one*. 7 (6), e39145-e39145. DOI: 10.1371/journal.pone.0039145
- Landsberg G., Hunthausen W. & Ackerman L. (2013). Canine Aggression. *Behavior Problems of the Dog and Cat*, volume 3. Saunders Elsevier. 305-306. ISBN: 978-0-7020-4335-2
- Mariti, C., Pierantoni, L., Sighieri, C. & Gazzano, A. (2017) Guardians' Perceptions of Dogs' Welfare and Behaviors Related to Visiting the Veterinary Clinic. *Journal*

- of Applied Animal Welfare Science*. 20 (1), 24-33. DOI: 10.1080/10888705.2016.1216432
- McGreevy, P.D., Starling, M., Branson, N.J., Cobb, M.L. & Calnon, D. (2012). An overview of the dog–human dyad and ethograms within it. *Journal of veterinary behavior*. 7 (2), 103-117. DOI: 10.1016/j.jveb.2011.06.001
- McPeake, K.J., Collins, L.M., Zulch, H. & Mills, D.S. (2019). The Canine Frustration Questionnaire-Development of a New Psychometric Tool for Measuring Frustration in Domestic Dogs (*Canis familiaris*). *Frontiers in veterinary science*. 6, 152. DOI: 10.3389/fvets.2019.00152
- Mills, D. & Zulch, H. (2010). Appreciating the role of fear and anxiety in aggressive behavior by dogs. *Vet Focus*. 20, 44-49. DOI: 10.1055/s-0034-1381821
- Mills, D.S., Demontigny-Bedard, I., Gruen, M., Klinck, M.P., McPeake, K.J., Barcelos, A M., Hewison, L., Van Haeveermaet, H., Denenberg, S., Hauser, H., Koch, C., Ballantyne, K., Wilson, C., Mathkari, C., Pounder, J., Garcia, E., Darder, P., Fatjo, J. & Levine, E. (2020). Pain and Problem Behavior in Cats and Dogs. *Animals (Basel)*. 10 (2), Article 318. DOI: 10.3390/ani10020318
- Moberg, G.P. (2000). Biological response to stress: Implications for animal welfare. *The biology of animal stress: basic principles and implications for animal welfare*. CABI Publishing. 1-21. DOI: 10.1079/9780851993591.0001
- Moffat, K. (2008) Addressing Canine and Feline Aggression in the Veterinary Clinic. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 38 (5), 983-1003. DOI: 10.1016/j.cvsm.2008.04.007
- Overall, K.L. (2013). *Manual of clinical behavioral medicine for dogs and cats*. St. Louis, MO: Elsevier.
- Overall, K.L. (2016). Special issue: The “dominance” debate and improved behavioral measures—Articles from the 2014 CSF/FSF. *Journal of veterinary behavior*. 11,1-6. DOI: 10.1016/j.jveb.2015.12.004
- Oxford Reference (u.å.) *Motivation*.
<https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/oi/authority.20110803100212318> [2024-04-24]
- Panksepp, J. (2004). *Affective neuroscience: The Foundations of Human and Animal Emotions*. Oxford University Press.
- Patronek, G.J & Dodman, N.H. (1999) Attitudes, procedures, and delivery of behavior services by veterinarians in small animal practice. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 215 (11), 1606-1611. DOI: 10.2460/javma.1999.215.11.1606
- Gosling, S.D. & John, O.P. (1999). Personality Dimensions in Nonhuman Animals: A Cross-Species Review. *Current directions in psychological science: a journal of the American Psychological Society*. 8 (3), 69-75. DOI: 10.1111/1467-8721.00017
- Guy, N.C., Luescher, U.A., Dohoo, S.E., Spangler, E., Miller, J.B., Dohoo, I.R. & Bate, L.A. (2001). Risk factors for dog bites to owners in a general veterinary caseload.

- Applied animal behaviour science*. 74 (1), 29-42. DOI: 10.1016/S0168-1591(01)00154-X
- Range, F., Ritter, C. & Virányi, Z. (2015). Testing the myth: tolerant dogs and aggressive wolves. *Proceedings of the Royal Society. B, Biological sciences*. 282 (1807), 20150220. DOI: 10.1098/rspb.2015.0220
- Rigterink, A., Moore, G.E. & Ogata, N. (2018). Pilot study evaluating surface temperature in dogs with or without fear-based aggression. *Journal of veterinary behavior*. 28, 11-16. DOI: 10.1016/j.jveb.2018.07.009
- Rutherford, K.M.D. (2002). Assessing Pain in Animals. *Animal welfare*. 11 (1), 31-53. DOI: 10.1017/S0962728600024301
- Salonen, M., Sulkama, S., Mikkola, S., Puurunen, J., Hakanen, E., Tiira, K., Araujo, C. & Lohi, H. (2020). Prevalence, comorbidity, and breed differences in canine anxiety in 13,700 Finnish pet dogs. *Scientific reports*. 10 (1), 2962. DOI: 10.1038/s41598-020-59837-z
- Schilder, M.B.H., Vinke, C.M. & van der Borg, J.A.M. (2014) Dominance in domestic dogs revisited: Useful habit and useful construct?. *Journal of veterinary behavior*. 9 (4), 184-191. DOI: 10.1016/j.jveb.2014.04.005
- Schöning, B. (2020). Aggressive Behavior in Dogs: An Overview of Diagnosis and Treatment. *Advances in Small Animal Care*. 1, 9-23. DOI: 10.1016/j.yasa.2020.07.002
- Seibert, L.M. & Landsberg, G.M. (2008) Diagnosis and Management of Patients Presenting with Behavior Problems. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 38 (5), 937-950. DOI: 10.1016/j.cvsm.2008.04.001
- Sherman, B.L & Serpell, J.A. (2008) Training veterinary students in animal behavior to preserve the human-animal bond. *Journal of Veterinary Medical Education*. 35 (4), 496-502. DOI: 10.3138/jvme.35.4.496
- Shivley, C.B., Garry, Franklyn B., Kogan, L.R. & Grandin, T. (2016). Survey of animal welfare, animal behavior, and animal ethics courses in the curricula of AVMA Council on Education-accredited veterinary colleges and schools. *Journal of the American Veterinary Medical Association*. 248 (10), 1165-1170. DOI: 10.2460/javma.248.10.1165
- Smith, J.M. & Price, G.R. (1973). The Logic of Animal Conflict. *Nature*. 246 (5427), 15-18. DOI: 10.1038/246015a0
- SLU (2024a). *Djursjukskötprogrammet*. <https://student.slu.se/studier/kurser-och-program/program-pa-grundniva/djursjukskotarprogrammet-2018/> [2024-03-05]
- SLU (2024b). *Veterinärprogrammet, för antagna t.o.m. 2022*. <https://student.slu.se/studier/kurser-och-program/program-pa-grundniva/veterinarprogrammet-2017/> [2024-03-05]
- Stelow, E. (2018) Diagnosing Behavior Problems: A Guide for Practitioners. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*. 48 (3), 339-350. DOI: 10.1016/j.cvsm.2017.12.003

- Tami, G. & Gallagher, A. (2009). Description of the behaviour of domestic dog (*Canis familiaris*) by experienced and inexperienced people. *Applied Animal Behaviour Science*. 120 (3-4), DOI: 10.1016/j.applanim.2009.06.009
- Tiira, K., Sulkama, S. & Lohi, H. (2016). Prevalence, comorbidity, and behavioral variation in canine anxiety. *Journal of veterinary behavior*. 16, 36-44. DOI: 10.1016/j.jveb.2016.06.008
- Trisko, R.K. & Smuts, B.B. (2015). Dominance relationships in a group of domestic dogs (*Canis lupus familiaris*). *Behaviour*. 152 (5), 677-704. DOI: 10.1163/1568539X-00003249
- van der Borg, J.A.M, Schilder, M.B.H., Vinke, C.M., de Vries, H. & Petit, O. (2015). Dominance in Domestic Dogs: A Quantitative Analysis of Its Behavioural Measures. *PloS one*. 10 (9), e0133978. DOI: 10.1371/journal.pone.0133978
- Westgarth, C (2016). Why nobody will ever agree about dominance in dogs. *Journal of veterinary behavior*. 11, 99-101. DOI: 10.1016/j.jveb.2015.02.004

Bilagor

Bilaga 1

Välkomnande

Tack för att du vill delta i vår enkätstudie om aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök! Vårt examensarbete går ut på att undersöka hur klinikpersonal och djurägare bedömer de vanligaste bakomliggande orsakerna till aggressivt beteende, vilket vi gör genom att samla in data via två enkäter till personal som jobbar på veterinärklinik respektive hundägare. Frågorna berör hundars beteende, motivationen bakom dessa och hur man sedan gör sin bedömning för att försöka förbättra vår förståelse för och öka välfärden hos våra sällskapshundar.

Vi uppskattar verkligen att du tar dig tid att svara på vår enkät!

/Astrid & Emilia

Beräknad tidsåtgång: ca 5 minuter

Samtycke och information för deltagande och personuppgiftsbehandling i studentarbete vid SLU

När du samtycker till att delta i studentarbete *Aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök: en enkätstudie om klinikpersonal och djurägares tolkning av motivationen bakom aggressivt beteende* innebär det att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) behandlar dina personuppgifter. Att ge SLU ditt samtycke är helt frivilligt, men utan behandlingen av dina personuppgifter kan studentarbetet inte genomföras. Denna blankett syftar till att ge dig all information som behövs för att du ska kunna ta ställning till om du vill ge ditt samtycke till att delta i studentarbetet och till att SLU hanterar dina personuppgifter.

Behandlingen av dina personuppgifter sker med stöd av den rättsliga grunden samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling som skett innan återkallandet. SLU är ansvarigt för behandlingen av dina personuppgifter, och du når SLU:s dataskyddsombud på dataskydd@slu.se. Din kontaktperson för detta arbete är student Astrid Häussermann (adnn0004@stud.slu.se) eller Emilia Svensson Linde

(emde0002@stud.slu.se). Du kan också kontakta handledaren Therese Rehn (Therese.Rehn@slu.se).

Vi samlar in följande uppgifter om dig: din yrkestitel, erfarenhet i antalet år inom yrket samt dina svar på våra frågor kring aggressivt beteende hos hund och bakomliggande orsaker. Ändamålet med behandlingen av dina personuppgifter är att SLU:s student ska kunna genomföra sitt studentarbete *Aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök: en enkätstudie om klinikpersonal och djurägares tolkning av motivationen bakom aggressivt beteende* med god vetenskaplig kvalitet. Dina personuppgifter kommer inte att överföras till andra organisationer eller företag utanför SLU.

Dina personuppgifter kommer att lagras till dess studentarbetet godkänts och betyget har registrerats i SLU:s studieregister. Uppgifterna kommer därefter att gallras.

Om du vill läsa mer om hur SLU behandlar personuppgifter och om dina rättigheter kan du hitta den informationen på www.slu.se/personuppgifter. Du har enligt lag rätt att under vissa omständigheter få dina uppgifter raderade, rättade, begränsade och att få tillgång till de personuppgifter som behandlas, samt rätt att invända mot behandlingen.

Om du har synpunkter kan du kontakta dataskyddsombudet på dataskydd@slu.se. Du kan vända dig med klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, imy@imy.se. Du kan läsa mer om Integritetsskyddsmyndighetens tillsyn på <http://www.imy.se/>.

- Jag samtycker till att delta i detta studentarbete och till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana

Bakgrundsinformation

1. Vad är din yrkestitel?

- Veterinär
- Djursjukskötare
- Djurvårdare nivå 3
- Djurvårdare nivå 2
- Djurvårdare nivå 1
- Annat (vänligen fyll i textruta):

2. Hur länge har du arbetat inom djursjukvården?

- Under 1 år
- 1-2 år
- 3-5 år
- 5-10 år
- Över 10 år

Vidareutbildning

3. Har du vidareutbildat dig inom hundars beteende? (t.ex. kurser, föreläsningar, egen inläsning)
Markera alla svar som passar in
- Ja, på arbetstid
 - Ja, på privat tid
 - Nej, men detta är någonting som jag skulle vilja få mer kunskap om
 - Nej
 - Annat (vänligen fyll i textruta):
4. Erbjuder nuvarande arbetsplats kurser/föreläsningar för vidareutbildning inom hundars beteende?
- Ja
 - Nej
 - Nej, men tidigare arbetsplats har erbjudit detta
 - Annat (vänligen fyll i textruta):

Aggressivt beteende - bakomliggande motivationen

5. Här är en lista på olika motivationer som kan vara orsaken bakom en hunds aggressiva beteende. Hur ofta bedömer du att respektive motivation är orsaken till det aggressiva beteendet du ser hos hundar vid poliklinikbesök?

	Väldigt ofta	Ofta	Sällan	Väldigt sällan	Aldrig	Vet ej/ Ingen åsikt
Dominans/Etablera hierarki	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frustration	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Smärta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rädsla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Försvar/Skydda sig själv	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Beskydda ägaren	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Beskydda avkomma	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Resursförsvar av objekt						
Resursförsvar av mat/godis	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Resursförsvar av ägaren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skydda revir/territorium	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lekrelaterat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Inlärt beteende	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bestraffningsframkallat beteende	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omriktad handling (orsakad av stimuli utom räckhåll och därmed vänder sitt aggressiva beteende mot någon/något inom räckhåll)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Idiopatiskt beteende (utan uppenbar orsak/motivation)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Medicinskt relaterat (t.ex. biverkning av läkemedel)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

(efter du har besvarat frågan, klicka vänligen vidare till nästa sida)

Nu kommer du få frågor som handlar om några av de orsaker som kan ligga bakom aggressivt beteende hos hund och vill att du ska fundera över vad det är du lägger märke till i en hunds beteende som kopplar till respektive bakomliggande motivation. Frågorna gäller hundars beteende generellt.

- Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **rädsla**:

7. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **frustration**:
8. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **dominans/försök att etablera hierarki**:
9. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **smärta**:
10. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **resursförsvar** (försvar av t.ex. objekt, ägare, godis):

(efter du besvarat frågan, klicka vänligen vidare till nästa sida)

11. Hur ofta upplever du att djurägaren påverkar hundens sinnestillstånd **negativt** genom sin närvaro och aktiva deltagande vid klinikbesöket?
 - Aldrig
 - Sällan
 - Ofta
 - Alltid
 - Vet ej/ Ingen åsikt
12. Om du ser att en djurägare påverkar sin hunds sinnestillstånd **negativt** vid klinikbesöket, vilka beteenden hos djurägaren ser du då?
13. Hur ofta upplever du att djurägaren påverkar hundens sinnestillstånd **positivt** genom sin närvaro och aktiva deltagande vid klinikbesöket?
 - Aldrig
 - Sällan
 - Ofta
 - Alltid
 - Vet ej/ Ingen åsikt
14. Om du ser att en djurägare påverkar sin hunds sinnestillstånd **positivt** vid klinikbesöket, vilka beteenden hos djurägaren ser du då?

Stort tack för ditt engagemang! 😊

Bilaga 2

Välkommande

Tack för att du vill delta i vår enkätstudie om aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök! Vårt examensarbete går ut på att undersöka hur djurägare och klinikpersonal bedömer de vanligaste bakomliggande orsakerna till aggressivt beteende, vilket vi gör genom att samla in data via två enkäter till hundägare respektive personal som jobbar på veterinärklinik. Frågorna berör hundars beteende, motivationen bakom dessa och hur man sedan gör sin bedömning för att försöka förbättra vår förståelse för och öka välfärden hos våra sällskapshundar.

Vi uppskattar verkligen att du tar dig tid att svara på vår enkät!

/Astrid & Emilia

Beräknad tidsåtgång: ca 5 minuter

Samtycke och information för deltagande och personuppgiftsbehandling i studentarbete vid SLU

När du samtycker till att delta i studentarbete *Aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök: en enkätstudie om klinikpersonal och djurägares tolkning av motivationen bakom aggressivt beteende* innebär det att Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) behandlar dina personuppgifter. Att ge SLU ditt samtycke är helt frivilligt, men utan behandlingen av dina personuppgifter kan studentarbetet inte genomföras. Denna blankett syftar till att ge dig all information som behövs för att du ska kunna ta ställning till om du vill ge ditt samtycke till att delta i studentarbetet och till att SLU hanterar dina personuppgifter.

Behandlingen av dina personuppgifter sker med stöd av den rättsliga grunden samtycke. Du kan när som helst återkalla ditt samtycke utan att ange orsak, vilket dock inte påverkar den behandling som skett innan återkallandet. SLU är ansvarigt för behandlingen av dina personuppgifter, och du når SLU:s dataskyddsombud på dataskydd@slu.se. Din kontaktperson för detta arbete är student Astrid Häussermann (adnn0004@stud.slu.se) eller Emilia Svensson Linde (emde0002@stud.slu.se). Du kan också kontakta handledaren Therese Rehn (Therese.Rehn@slu.se).

Vi samlar in följande uppgifter om dig: din erfarenhet av hundar och hundägarskap, samt dina svar på våra frågor kring aggressivt beteende hos hund och bakomliggande orsaker. Ändamålet med behandlingen av dina personuppgifter är att SLU:s student ska kunna genomföra sitt studentarbete *Aggressivt beteende hos hund vid klinikbesök: en enkätstudie om klinikpersonal och djurägares tolkning av motivationen bakom aggressivt beteende* med god vetenskaplig kvalitet. Dina

personuppgifter kommer inte att överföras till andra organisationer eller företag utanför SLU.

Dina personuppgifter kommer att lagras till dess studentarbetet godkänts och betyget har registrerats i SLU:s studieregister. Uppgifterna kommer därefter att gallras.

Om du vill läsa mer om hur SLU behandlar personuppgifter och om dina rättigheter kan du hitta den informationen på www.slu.se/personuppgifter. Du har enligt lag rätt att under vissa omständigheter få dina uppgifter raderade, rättade, begränsade och att få tillgång till de personuppgifter som behandlas, samt rätt att invända mot behandlingen.

Om du har synpunkter kan du kontakta dataskyddsombudet på dataskydd@slu.se. Du kan vända dig med klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten, imy@imy.se. Du kan läsa mer om Integritetsskyddsmyndighetens tillsyn på <http://www.imy.se/>.

- Jag samtycker till att delta i detta studentarbete och till att SLU behandlar personuppgifter om mig på det sätt som förklaras i denna text, inklusive känsliga uppgifter om jag lämnar sådana

Bakgrundsinformation

1. Hur många års erfarenhet har du av hundägarskap?

- Under 1 år
- 1-2 år
- 3-5 år
- 5-10 år
- Över 10 år

2. Hur många hundar har du haft totalt?

- 1
- 2
- 3
- 4 eller fler

3. Hur ser din erfarenhet med hundar ut?
Markera alla alternativ som passar in

- Ej arbetat med hund, endast ägt hund privat
- Arbetat som hundförare
- Arbetat som hundtränare
- Arbetat på djurklinik
- Arbetat på hunddagis, hundfrisör m.m
- Uppfödare

- Annat (vänligen fyll i textruta):

Aggressivt beteende - bakomliggande motivationen

4. I denna undersökning så definierar vi ett aggressivt beteende som ett hotande eller framåtagerande beteende, så som att morra, hugga eller göra utfall.

Har du någonsin upplevt aggressivt beteende hos din hund vid klinikbesök?

- Ja
- Nej

5. Här är en lista på olika motivationer som kan vara orsaken bakom en hunds aggressiva beteende. Vad anser du har varit motivationen/motivationerna bakom din hunds aggressiva beteende vid klinikbesök?

Välj upp till tre förslag

- Dominans/Etablera hierarki
- Frustration
- Smärta
- Rädsla
- Försvar/Skydda sig själv
- Beskydda ägaren
- Beskydda avkomma
- Resursförsvar av objekt
- Resursförsvar av mat/godis
- Resursförsvar av ägaren
- Skydda revir/ territorium
- Lekrelaterat
- Inlärt beteende
- Bestraffningsframkallat beteende
- Omriktad handling (orsakad av stimuli utom räckhåll och därmed vänder sitt aggressiva beteende mot någon/något inom räckhåll)
- Idiopatiskt beteende (utan uppenbar orsak/motivation)
- Medicinskt relaterat (t.ex. biverkning av läkemedel)
- Annat (vänligen fyll i textruta):

6. Du har gjort en bedömning av vad som var den bakomliggande motivationen bakom din hunds aggressiva beteende vid klinikbesök. Vilken typ av information/kunskapskälla/stöd har du använt dig av för att göra den bedömningen?

- Hundtränare

- Veterinärklinik
- Kurser/föreläsningar
- Uppfödare
- Hemsida hundtränare
- Hemsida veterinärklinik
- Sociala medier
- Böcker
- Forskning/vetenskapliga artiklar
- Annan litteratur
- Forum eller annan grupp
- Jag baserade bedömningen utifrån mina dåvarande/nuvarande kunskaper
- Annat (vänligen fyll i textruta):

Nu kommer du få frågor som handlar om några av de orsaker som kan ligga bakom aggressivt beteende hos hund och vill att du ska fundera över vad det är du lägger märke till i en hunds beteende som kopplar till respektive bakomliggande motivation. Frågorna gäller hundars beteende generellt. Har du ej erfarenhet med din egen hund kring nedstående beteende så svarar du rent generellt.

7. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **rädsla**:
8. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **frustration**:
9. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **dominans/försök att etablera hierarki**:
10. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **smärta**:
11. Lista 1-3 indikationer som du tycker påvisar att aggressivt beteende hos hund är motiverat av **resursförsvar** (försvar av t.ex. objekt, ägare, godis):

(efter du besvarat frågan, klicka vänligen vidare till nästa sida)

Stort tack för ditt engagemang! 😊

Bilaga 3

Adresser djursjukhus

E-post	Information	Datum utskick #1	Datum utskick #2
Evedensia			
vasastan@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
roslagstull@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenacka@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
lidingo@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
mhvp@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenfarsta@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djursjukhusetvasterort@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djursjukhusetkungenskurva@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
saltsjobaden@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenarninge@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenakersberga@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
stav@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenyckoping@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikeneskilstuna@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenvasteras@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurdoktornvasteras@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
hast.stromsholm@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
specialistdjursjukhusetstromsholm@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenkoping@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenorrkoping@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikengefle@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
gavle@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikensandviken@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
analysenorebro@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
valladjursjukhus@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenlite@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenvisby@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
mantorp@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenkarlskoga@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
kristinehamns.smadjursklinik@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenhemse@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
info.ulvsbvsmadjursklinik@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djursjukhusetkarlstad@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
jonkopingsmadjursklinik@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
veterinarhusetlidkoping@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djursjukhusetvaxjo@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
veterinarhuset.sundsvall@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenkungalv@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
savedalens.veterinarklinik@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
goteborgsdjursjukhus@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
orgryte@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenmolndal@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenkallered@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenfrolunda@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djursjukhusetnorrahalland@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenkristianstad@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenahus@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
ugglarpsgardhast@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
ugglarpsgardsmadjur@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
admin.kbvet@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
reception.viken@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
reception.helsingborg@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
reception.hbghast@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
flyngekliniken@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
lundsadjursjukhus@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenstaffanatorp@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenystad@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
veterinarkliniken.malmo@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
veterinarkliniken.malmo@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djursjukhusetmalmo@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
veterinarkliniken.limhamn@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenrelleborg@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenhollviken@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18
djurklinikenoiebyn@evidensia.se		2024-02-06	2024-02-18

boden@evidensia.se
djursjukhusetgammelstad@evidensia.se

2024-02-06
2024-02-06

2024-02-18
2024-02-18

E-post	Information	Datum utskick #1	Datum utskick #2
Anicura			
arbogadjurklinik@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
borgholm@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
borlange@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
falun.bokning@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
vastra@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
info@vmkh.se		2024-02-06	2024-02-18
hassleholm@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
hogsby@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
jonkoping@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
kalmar@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
katrineholm@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
info.kumla@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
kungskliniken@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
Landskrona		2024-02-06	2024-02-18
djurdoctorn@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
jagarvallen@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
ludvika@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
lackeby@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
Malmö	Ingen e-post		
roslagens@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
norsholm@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
nybro@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
jonkoping@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
blekinge@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
bagarmossen@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
albano@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
gardet@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
varmdo.kundtjanst@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
strangnas@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
info@djursjukhusetsundsvall.se		2024-02-06	2024-02-18
Södertälje	Ingen e-post		
torsas@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
Trosa	Ingen e-post		
bohuslan@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
info.avc@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
veterinarhuset@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
info@aredjurklinik.se		2024-02-06	2024-02-18
bista.kumla@anicura.se		2024-02-06	2024-02-18
info@ostersundsadjursjukhus.se		2024-02-06	2024-02-18
Östersund	Ingen e-post		

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.